

2015 m. vasario 6 d., penktadienis

Nr. 5 (1111) Kaina 0,81 Eur / 2,80 Lt

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | Š o k i s | K i n a s

2

Pokalbis su dainininke Rasa Juzukonyte

3

Knyga apie Aleksandrą Juozapėnaitę-Eesmaą

4

„Maršrutas“ Vilniaus teatre „Lélė“

6

100 procentų žakardo „Titanike“

7

Aliutės Mečys, be pavadinimo. Apie 2003 m.

Aliutės Mečys paroda M. Žilinsko galerijoje

8

Nauji filmai – „Visko teorija“

Remigijus Bilinskas (Tévas) spektaklyje „Jelizaveta Bam“

D. MATVEJEVO NUOTR.

Tuščių šovinių terapija

Oskaro Koršunovo „Jelizaveta Bam“ Lietuvos nacionaliniame dramos teatre

Milda Brukštutė

Daugybė raudonveidžių žmogeliukų siekia išmušti tave iš vėžių. Jų pilna visoje Lietuvos nacionalinio dramos teatro fojė. Jie akivaizdžiai nori, kad pasijustum sekamas, stebimas, „nuklausomas“. Pamažu supranti, kad kaip tik dabar, šią akmirką, atsiranda, t.y. jau atsirado, puiki proga pajusti tą galingą teatro jėgą, kuriai užplūdus pats tampa bejėgis. Apskritai net pradeda kilti klausimas, kas tu esi? Tai visai natūralu, mat jei jau įtave krypsia kostiumuotų nepažįstamujų (ar bent vieno iš jų) akys, tiksliau tarint, galva, automatiškai darosi įdomu, ką jos, t. y. ji, tavyje, tavo laiksenoje ar veido išraiškoje, o gal net ir kiaurai jų mato. Vis dėlto, nors ir spejė pasidžiaugti savo matomumu, beprasideančio spektaklio interaktyvumu, iki galos susireikšminti nepavysta. Pažiūrėjės atidžiau pamatyti, kad iš tiesų tai niekam tu, bent jau čia, neždomus. Žvelgiant visai ne kiaurai į tave (ir iš kur tiek naivumo?), o tik kiaurai pro tave. Tu, kaip

ir visi likę žiūrovai, čia esi tik kūrėjo ir kūrinio, režisierius ir jo kuriamo teatro, Oskaro Koršunovo ir OKT, jų pracietys ir ateities jungiamoji grandis ar paprasčiausias jau nežinia kelintos gerbiamo režisierius akistatos su savo kūryba ir pačiu savimi liudininkas.

Tačiau kol kas tai dar neišifruota. Kol kas dar reikia palaukti bent jau spektaklio pradžios. Per tą laiką patartina priprasti prie tokio uždelsto, praktiskai sustojusio laiko. Mat tai jau nepasikeis, nepriklausomai nuo to, ar prasidės veiksmas, ar ne, ir kokio intensyvumo jis bus. Patartina susitaikyti su delsimu, su akivaizdžiu laiko tempimu, su savo paties trypčiojimu laukiant, kol pateksi į „tikrają“ spektaklio erdvę. Galiausiai, matyt, nepraejus tokiai galybei laiko, kokią tau viduje vis vien tenka iškesti (kaip sako pats režisierius, teatre egzistuoja visai kitas laiko pojūtis), kartu su kitais žiūrovais esi nuvedamas į spektakliui skirtą, iki šiol slėptą erdvę – atvėsusiu teatrinių stebuklų gausiai prigrūstą LNDT teatro rūsi.

Šioje iš visų pusų suspaustoje erdvėje, slegiamoje žemų lubų ar tiesiog virš jų esančios Didžiosios teatro scenos, juda, kruta, visaip kaip kamuojasi ir traukia į save žiūrovų dėmesį įvairiausios Koršunovo kūrybinių etapų detalės, dekoracijos iš ankstesnių jo spektaklių (scenografija Oskaro Koršunovo), ypač ryškiai šmékščiojant prieš akis „Oidipo karaliaus“ ir „Hamleto“ nuorodomis, bet čia jau, matyt, kiek-vienam sava patirtis ir savas pasirinkimas. Nori nenori tenka pripažinti, kad spektaklis bus uždaras, imantiniškas, alsuojantis ne Danilio Charmso išsakytomis temomis, pritaikant jas grësmingam šių dieinų politiniam chaosui, o teatru, tiksliau, – tuo, kas iš jo, laiko paženklinto, dar liko.

„Jelizaveta Bam“ yra ne tik naujo OKT teatro etapo pradžia: šiuo spektakliu pradėtas naujas teatro etapas yra, kad ir kaip kvailai skambėtų, dar ir pats etapinis. Grįžimas į pačią pradžią, atgal prie obieriutę,

NUKELTA | 4 PSL.

Atspindėti šviesą

Dainininkė Rasą Juzukonytę kalbina Laimutė Ligeikaitė

Metų pradžioje ivykės dainininkės Rasos Juzukonytės jubiliejinis koncertas Valdovų rūmuose, šiltai sutiktas gausiai susirinkusios publicos, nuskambėjo kaip ryškus jos kūrybinio tarpsnio akcentas, ilgai lauktas įvertinimas. Didelį žiniasklaidos dėmesiu dainininkė nelepiama, o iš dabarties diktuojamu savireklamos poreikiu nepasižymi. Tad galbūt mažai kas žino, jog kasdien, be jokios pompastikos, be TV eterių ar didžiųjų teatrų scenų, programas rengianti ir visoje Lietuvoje koncertuojanti R. Juzukonytė yra praėjusi ne mažiau turtą ir „kalnuotą“ kūrybinį kelią. Jis prasidėjo Garliavos Šv. Trejybės bažnyčios chore, kuriam vadovavo puiki muzikė ir talentinga pedagogė vienuolė Zuzana Miliūtė. Jos paskatinta, R. Juzukonytė pasuko į Juozą Gruodžio konservatoriją, vėliau studijavo Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje pas iškilus pedagogus Jolantą Čiurilaitę, Joaną Kepenienę, Virgilijų Noreiką, Ireną Milkevičiūtę, Reginą Maciūtę, tobulinosi užsienio profesorių interpretacijos meistriškumo kursuose, pelnė diplomas tarptautiniuose konkursuose Varšuvos ir Bratislavos. 1994 m. R. Juzukonytė debiutavo Lietuvos nacionaliniam operos ir baletu teatre Safi vaidmeniu Johanno Strausso operetėje „Čigonų baronas“. Netrukus šiam teatre, macstro Jono Aleksos vadovaujama, parengė vieną sudėtingiausią soprano partiją – pagrindinę Aidos partiją Giuseppe Verdi opekoje „Aida“. Dainininkė yra sukurusi ir daugiau operos vaidmenų (Žynę, Fraskitą, Mama, Andželiką, Lizi, Tatjaną, Dezdemoną ir kt.), dainavusi Klaipėdos muzikiniame teatre, dalyvavusi tarptautiniuose festivaliuose (Franco Schuberto, Thomo Mano, Operetės Kauno pilyje ir kt.), koncertavusi Vokietijoje, Lenkijoje, Anglijoje, Norvegijoje, JAV, Italijoje, Egipte ir kitose šalyse. Klasicinį operos žanrą R. Juzukonytė sėkmingesnai derina ir su populiariosios muzikos repertuaru (projektai „Klasikos metamorfozės“, „Muzikinės diversijos“), yra netgi įrašiusi dainą gotikinio ro-

ko grupės „Siela“ albume.

Vis dėlto, giliausiai dainininkė pažiusta sakralinę kūrybą ir atokiausius Lietuvos kampelius – gieda miestų ir miestelių bažnyčiose, rengia kamerinės muzikos koncertus. Nuo to ir pradėjome pokalbi.

Koncertuodama jau keletą kartų apvažiavote visą Lietuvą, gerai pažinote žmones. Kokį Lietuvą dabar matote? Ar džiaugiatės, kad viskas gerai, ar dėl kažko ir širdį suspaudžia?

Aš įsivaizduoju Lietuvą kaip didelę darnią bendruomenę, kaip šeimą, svajoju, kad ji tokia būtų. Visa da džiaugiuosi, kad Lietuva tokia rami ir graži, ypač dabartiniame kontekste, bet reikia rūpintis, kad tokia ji ir liktų. Širdį spaudžia abejingumas, susvetimčiamas. Mieste kaimynas kaimyno nepažista. Žmonės tapo vieni kitiems šalti, jau net ir bažnyčiose nesisveikina. O mūsų tiek nedaug, juk kiekvienas sutinktas gali ir draugu, ir broliuapti. Manau, ateina dvaisinis poreikis kažkaip visiems susiburti. Laimė, provincijos miesteliuose žmonės šiltesni. Tai ir pagal publiką jaučiu – mažo miestelio klausytojai nuoširdesni, jų akys švyti, o aš taip gerai pasijuntu, kad viską nuo scenos jems atidučiau. Jie ne tiek išlepinti koncertų, atlikėjų ir kiekvieną labai vertina, brangina. Kultūros situacija provincijoje, kaip ir visur, priklauso nuo šviesuolio, bendruomenės lyderio. Koks jis, tokia bendruomenė aplink jį ir buriasi. Pamenu, vienos Žemaitijos gimnazijos direktoriė, atiduodanti begal energijos puoselėdama tą mokyklą, – daro remontus, organizuoja renginius, – pasakė, kad jei nebus mokykla šviesi, kur tam vaku šviesos pamatyti? Jo aplinka juk dažniausiai yra „juoda“.

Svarbiausiai jūsų repertuaro dalį sudaro sakralinė muzika. Kaip atėjote iki tokio gilaus šios muzikos pajautimo, supratimo, liturgijos išmanymo?

Dar vaikystėje, kai persikraustėme į Garliavą, mano tėvams kaimynai rekomendavo vaikus vesti į baž-

nyčios chorą, nes buvo labai gera choro vadovė – vienuolė Zuzana. Ji iki šiol liko mano kelrode žvaigžde. Giedojau vaikų chore, paskui, dar mažą, pastatė prie suaugusių, ten dažnai „gaudavau“ solo epizodą. Iki šiol jaudinuosi giedodama toje bažnyčioje – kiek ten emocijų būta! Beje, mane mokė ir vargonais groti, ten stovėjo labai geras, išpudingas instrumentas. Dar mokiausi ir muzikos mokykloje. Su chorū, kuriame giedojo daugiausia buvę tremtiniai, dalyvaujavo šv. Mišiose, todėl jau iš vaikystės man liko aiški visa sistema, ką ir kada daryti. Su bažnyčios chorū giedodavome ne tik kasdienėse mišiose. Esame atlikę ir Händelio „Alleluia“ iš „Mesijo“, ir Pietro Mascagni chorą su solistais iš operos „Kaimo garbė“, ir išvairių klasikinių autorų koncertinių mišių, taip pat giedojome velykines, kalėdinės giesmes, tremtinį dainas. Koncertuodavome ir kituose miestuose, Vilniuje, didžiuosiuose atlaiduose ir kitur, žinoma, sovietinių laikų akyli stebimi milicininkų ir panašių „veikėjų“. I koncertines keliones su mumis vykdavo pasišventę istorikai, šviesuoliai, aplankydavome istorines vietas, partizanų, knygnešių kapus. Tokia partitūs iš vaikystės man itin brangi.

Kaip jus asmeniškai veikia sakralinė muzika, giesmės?

Net negalėčiau apibūdinti. Pradedu giedoti ir... išeinu... Negiedu iš natū, viskai tik atmintinai, užsimerkusi. Visada mintyse paprašau, kad per mane žmonėms būtų pasakyta kažkas gero. Tikiu, kad jie tai pajunta. Man atrodo, jog ne aš giedu, tai ateina iš aukščiau.

Kas yra dabartinio jūsų sakralinio repertuaro ašys, puošmenos?

Pastaruoju metu mudvi su ilgamete koncertmeistere Aušra Motuzienė parengėme Leo Delibe'o „Misza brevis“, dažnai jas giedame. Norime pateikti mažiau girdėtos muzikos, todėl radome prancūzų, amerikiečių kompozitorių mišių, „Ave Maria“. Niekados neapseinu be Dezdemonos maldos iš Verdi

žiniu viršeliu. Tai buvo Pablo Nerudos meilės eilėraščiai, jie mane taip patraukė, kad permetės akimis vieną kitą puslapį iškart supratau pri valas pagal kelis iš šių eilėraščių skurti muziką savo žmonai Lorraine. Po kelerių metų tokia galimybė su sidarė – Los Andželė ir Bostono orkestrai man užsakė naują kūrinį, kurį turėtų atlikti Lorraine.“

Ši meilės himnų simfoninio vakaro programeje apgaubė instrumentinė muzika. Koncerto pradžiai maestro Modestas Pitrėnas parinko Maurice'o Ravelio kūrinį „Mano motuš žąsias“. Tai penkios pjesės iš baletu muzikos. Remdamasis žinomu pasakų siužetais, 1908 m. Ravelis parašė siuitą fortepijonui keturioms rankoms, skirtą vaikams, tačiau vienodai įdomią ir suaugusiejiems. Vėliau kūrinys buvo orkest-

ruotas. Orkestrinė siuitos versija pirmą kartą nuskambėjo 1912 m. ir buvo skirta choreografiniams veikalo išprasmėjimui. Meistriškai instrumentuotos fortepijoninės pjesės įgavo naują, dar įdomesnį pavadinį, juo ir gérėsimės simfoninės muzikos koncerte.

O koncertą vainikuos prancūziskojo simfonizmo pavyzdžiu laikoma Césaro Francko Simfonija d-moll.

Jos muzika kupina dramatizmo ir konfliktų, joje gretinami kontrastinės vaizdai – niūrus, dramatiškas ir šviesus, lyrinis, o viskai apibendrina finalas, klausytojų gražinantį į realų pasaulį – tyro pakili nuotaika, melodijos liete liejasi, tarytum skelbdamos pergalingą kovos baigtį. Muzikoje kaip ir gyvenime...

LNF INF.

Rasa Juzukonytė ir ansamblis „Dainava“

NUOTRAUKA IŠ ASMENINIO ARCHYVO

„Otelo“ – joje užkoduota kažkokia nepaprasta, nenusakoma būsena, klausydamasi šios arijos verkiu.

Vienas iš svarbiausių jūsų kūrybinio gyvenimo akcentų yra „Aida“. Kaip pris jos prijėjote ir ką jis jums reiškia?

Baigusi akademiją vis ieškojau vokalo žinių, norėjau tobulinti. Ketverius metus dar mokiausi pas profesorių Virgilijų Noreiką, su juo rengiai Aidos partiją Nacionaliniam operos ir baletu teatre. Prieš tai debiutavau Safi vaidmeniu Johano Strausso operetėje. Labai rimbai dirbau prie Aidos. Šis vaidmuo man, pradedančiai solistei, atsirado labai netikėtai ir buvo didelis išbandymas. Su puikia pianiste koncertmeistere Rasa Biveiniene, Ispanijoje, kur ji jau ilgus metus gyvena, dalyvavome konkursuose. Buvome Bilbao, kai paskambino maestro Jonas Alekša ir pasiūlė rengti Aidos vaidmenį. Man pasisekė, kad mokytis partiją iškart pradėjau su R. Biveiniene, davusia geru patarimą. Laikau didelę gyvenimo dovaną, kad dirbau su šviesaus atminimo dirigentais Jonu Aleksa, Jonu Viržioniu. Jie buvo labai skirtini. Viržonis – „klasikinis“, akademiskas, ir man, jaunai solistei, labai padėjo jo vidinė ramybė, nuoseklus darbas su solistais. Savo ruožtu Alekša išvedė į muzikos platybes, suteikė tikrojo muzikos žinimo, o reikalavimus išreikšdavo nepaprastai iškalbinga mimika, emocija. Aš jį gerai supratau, tik dar neturėjau tiek vokalinų galimybių, kad viskai įgyvendinčiau. Aida man išliko labai svarbi, aš ją jaučiu, užtat pasirinkau po daugelio metų padainuoti ir jubiliejiniame koncerte. Viena draugė po koncerto man parašė labai jautrių ir gražų laiską, itin taikliai pajutusi mūsų „ryšį“: „Aidoje – visa toji sielos kelionė. Ji – vergė, bet ji – karaliaus duktė; ji – valsstybės dalis, bet ji – moteris; Aida – Tavo sielos likimas. Jame viskas, kas buvo, ko neprisimeni, ko nežinai, kas dar skauda, dėl ko džiaugiesi.“

Su kuo labiausiai draugaujate, kartu koncertuojate, gastroliuojate?

Labai ilga draugystė sieja su alytiškais – dainų ir šokių ansambliu „Dainava“ ir jo vadovais Danute Plytnikiene, Romualdu Ambroževičiumi, Arydu Mikalauskui. Kadai se pasikvietė kartu koncertuoti ir iki šiol nepaleidžia. Su jais apkeliau

daug šalių, koncertavome lietuvių bendruomenėse – septyniuose Australijos miestuose, Pietų Afrikos Respublikoje, Argentinoje, Urugvajuje, Brazilijoje, ten, beje, lietuvių nemazai. Džiaugiuosi, kad ansamblis dalyvavo ir mano jubiliejiniame koncerte Valdovų rūmuose. Dar studijų metais esu dainavusi su folkloro ansambliu „Ainiai“, koncertavome ir užsienyje, taip pat su orkestru „Trimitas“. Bet daugiausia koncertuojaime ir labiausiai draugaujame su pianiste, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos profesore Aušra Motuzienė ir baritonu, akademijos docentu Deividu Staponkumi. Aušra yra ne tik ilgametė koncertmeistrė, bet ir puikiai veda mūsų koncertus, net padeda organizuoti. Su Deividu dažnai dainuojame duetus – man šis žanras nesvetimas, duetus padainuodavome ir su profesoriu Noreika, ir su jo studentais. Taip pat nemazai koncertuojame tris – aš, Nomeda Vilkanauskaitė ir Rainonda Tällat-Kelpšaitė, o kai per vieną renginį, kuriame dainavo „Trys tigrai“, mus šmaikščiai pavadinio „Trinis panteromis“, šio varðo „neatsikratome“ iki šiol.

Kamerinis vokalinis repertuaras – dažniausiai tai vokiškasis Lied – yra gana sunkus, intelektualus. Ar drąsiai vežate ji į Lietuvos miestus, galbūt neįpratusiai prie tokios muzikos publikai, ar parenkate kitokių, lengvesnių dainų?

Man smagu, kad esu reikalinga, kviečiama, turiu labai gausų repertuarą – ir sakralinės muzikos, ir kamerinės vokalinės, kartais net sunku pasirinkti, ką dainuosiu. Mano kamerinės muzikos repertuarą sudaro vokaliniai ciklai, pavienės dainos. Nors daugiausia dainuoju originalo kalba, koncertuodama miesteliuose naudoju į lietuvių kalbą išverstą tekstą. Man svarbu, kad žmonėms būtų suprantamas dainos turinys, taikliau perteikiama emocija. Susirandu ir poetų vertimus, ir Aušra Motuzienė gražiai žodžius išverčia. Klausytojai tada geriau supranta ir tą „sunkiajā“ muziką. Be abejio, niekados neapseinu be lietuviškų dainų – Stasio Šimkaus, Gedros Gudauskienės, Vytauto Miškinio, be Balio Dvariono Dalios arijos ar jo „Žvaigždutės“. Esu dar atsiđėjusi keletą lietuviškų dainų, kurių turia išmokti.

Anonsai

Filharmonijos scenoje – „Nerudos dainos“

Vasarį 7 d. 19 val. Filharmonijos scenoje su Lietuvos nacionaliniu simfoniniu orkestru (meno vadovas ir vyr. dirigentas Juozas Domarkas) išvysime muzikuojančią šeimą – sodraus aksominio balso tembro dainininkę Ievą Prudnikovaitę ir ekspreesivųjų dirigentą Modestą Pitrėną. Jie kartu atliks įstabus Pablo Nerudos ir Peterio Liebersono himnų meilę „Nerudos dainos“.

Apie 2005 m. sukurtas „Nerudos dainas“ amerikiečių kompozitorius Peteris Liebersonas (1946–2011) pasakojo: „Kartą, lūkuriuojant Alabukerkiu oro uoste, visai atsitiktinai žvilgsnis užkliuo už knygos ro-

Vasario vakarų tonacija

Aleksandra Juozapėnaitė-Eesmaa. Forte-piano: [albumas, skirtas lietuvių pianistei / M.K. Čiurlionio namai; sudarytojas Stanislovas Urbonas]. – Vilnius: M.K. Čiurlionio draugija, 2013 (Vilnius: BALTO trader).

Arūnas Staškus

Knyga apie Aleksandrą Juozapėnaitę-Eesmaa pasirodė kaip pirmoji iš M.K. Čiurlionio namų ir Draugijos serijos, pristatančios iškilius Lietuvos kultūros ir meno puoselėtojus, susijusius su M.K. Čiurlionio vardu ir jo idėjomis. Pagerbkime idėjos autorui, šviesaus atminimo ilgametį namų direktorių Stanislovą Urboną ir jo deklaruotą svarbiausią vertybę – dalijimasi – jo gimtadienio laikotarpiu. Tai proga pakalbėti apie leidinį, prisimenant ir rengtus šventinius vasario vakarus Čiurlionio namuose. Juose dalyvaudavo didžioji dalis leidinio straipsnių bei prisiminimų autorų.

Monografinės knygos apie atlikėjus Lietuvoje pasirodo itin retai. Daugiausia leidinių skiriamos dainininkams. Didžioji jų dalis priklauso muzikologės Jūratės Vyliūtės plunksnai, po kelią yra parengė Jonas Bravėris, Jūratė Grickienė ir kt. Tačiau sunku prisiminti, kad Lietuvoje būtų išleista knyga apie pianistą. Ne apie kompozitorų ir pianistą, – keletas leidinių prisimena Balį Dvarioną, Stasį Vainiūną, – bet tik apie šio kariško instrumento maestro.

Todėl priminimo ir dėmesio nusipelno knyga apie iškilių lietuvių pianistę Aleksandrą Juozapėnaitę (1943–2012). Juolab kad šis leidinys taip ir nebuvu išsamiu aptartas spaudoje. Knygos sudarytojas – Stanislovas Urbonas. Tai menotyrininkas, 20 metų vadovavęs Pažaislio muziejui, tačiau dailén pasukęs dėl to, kad dėl rankos traumos negalėjo tapti pianistu. Kiek teko girdėti iji Čiurlionio namuose improvizuojant fortepijonu, tai tikras praradimas Lietuvai. Kita vertus, S. Urbonas sugebėdavo patraukti žymius atlikėjus. A. Juozapėnaitė buvo tapusi viena artimiausių Čiurlionio namų bičiulių. Čiurlionio namų kviečiama, ji atvykdavo koncertuoti, čia buvo pristatomos jos galtingasis dvigubas CD – Olivier Messiaeno ciklas „20 žvilgsnių į kūdikėlių

Jézū“ (išleista firmos „Semplice“).

S. Urbonas vienintelis Vilniuje surengė viešą vakarą-koncertą A. Juozapėnaitėi atminti – praėjus metams po jos netekties (2013 m. birželį). Renginio metu Piano. It salėje pianistės bičiuliai, jos vyras ir sūnus daliųsi prisiminimais, koncertavo taip pat iš Talino specialiai atvykę profesorės studentai.

„Šis albumas skirtas Aleksandrai Juozapėnaitė-Eesmaai, talentingai lietuvių pianistai, nuostabaus likimo žmogui, ryškiai asmenybei, profesinėi ivertinimai pasiekusiai Lietuvoje, tačiau didžią savo gyvenimo dalį, net 35-erius metus, iki pat mirties, gyvenusiai ir dirbusiai Estijoje su ten sukurta šeima“, – sakoma įžangoje. Knyga nespalvota. Pagal sudarytojo koncepciją – laikytasi fortepijono spalvų. Pavadinimą S. Urbonas taip pat sieja su gyvenimo kontrastais. „Forte, piano – kaip ir gyvenime, juoda ir balta“, – aiškino jis.

Matome, kad leidinys sumanytas ir rengtas dailės pasaulio atstovo. Leidinyje dominuoja pianistės nuotraukos – tai žavus atminimo albumėlis. S. Urbonas jas rinko iš įvairiausių saltinių, daugybę fotokadru skolino A. Juozapėnaitės bičiuliai iš savo asmeninių archyvų. Publikuojama daug nematyti istorinių fotografijų. Dailės profesionalas S. Urbonas su meile atrinko pačias dailės pasukęs dėl to, kad dėl rankos traumos negalėjo tapti pianistu.

Kiek teko girdėti iji Čiurlionio namuose improvizuojant fortepijonu, tai tikras praradimas Lietuvai. Kita vertus, S. Urbonas sugebėdavo patraukti žymius atlikėjus. A. Juozapėnaitė buvo tapusi viena artimiausių Čiurlionio namų bičiulių. Čiurlionio namų kviečiama, ji atvykdavo koncertuoti, čia buvo pristatomos jos galtingasis dvigubas CD – Olivier Messiaeno ciklas „20 žvilgsnių į kūdikėlių

Štai viršelio nuotrauka – pianistė atsispalaidavusi, jaukiai nugarą atsukusi į klaviatūrą. Ir taiklus vaizdo komentaras cituojant pianistės žodžius: „Vienintelė vieta, kur gerai jaučiuosi – prie fortepijono.“

Viršelio atlankuose – lietuviškai ir angliskai pateikiama pianistės biografija, parašyta Živilės Ramoškaitės. Priešlapje – 1949 m. kadras, fiksuojantis „nulinukę“ Aleksandrą, toliau – Vilniaus ir Talino

miestų vartai, pianistės nuotraukos su jos pedagogais Paryžiuje – Arthuru Rubinsteinu ir Olivier Messiaenu. Nuotraukos pasakoja legendą.

Tačiau prie kai kurių šių puikių nuotraukų trūksta paprasčiausios informacijos – kas jose nufotografuota. Pavardžių ypač pasigendama prie kadru, kuriuose pianistė vaizduoama su kameriniu ansambliu kolegomis (p. 71), koncertu akimirkose su orkestru ir dirigentu (p. 9) ir t.t.

Kitaip nei nuotraukos, tekstinis pasakojimas nėra nuoseklus. Tai sudarytojo akiratin patekė du pianistės interviu ir daugybė kolegų bei studentų specialiai parašytų prisiminimų. Didžiausiai tekstuose daži – net keturis – parašė pats sudarytojas.

Pirmausia perspausdinamas 1995 m. „Europos lietuviyje“ buvęs A. Juozapėnaitė-Eesmaa ir Rasos Unt, Estijos lietuvių bendruomenės pirmininkės, pokalbis. Jis pradeda nuo pasirengimo M.K. Čiurlionio jubileiniams metams, paskui aptariama pianistės jausena Estijoje, jai padedantys bičiuliai, pasidžiaugiamas sūnaus muzikine atminimi, pasidalinama realijomis. Kur kas išsamesnis pianistės interviu Lietuvos radijui – „Literatūroje ir mene“ (jau 2013 m. sausį) raštu pateikiamas interviu perspausdinamas šiam albumė „Muzika mane išgelbėjo“, – iš sielos gelmių kalbėjo, o mūsų širdyse tebekalba menininkė.

Atsiminimų plotą pradeda buvusi iškiliame Lietuvos muzikos ir teatro akademijos fortepijono katedros vedėja Veronika Vitaitė. „Radau sau artimą sielą“, – rašo ji. Istojujis į Čiurlionio menų mokyklą, pateko pas Olą Steinberg, jos klasėje mokinį ir Aleksandrą. Mokinės greitai susidraugavo. „Ji mane patraukė savo rimtu požiūriu į pianistės profesiją, meną, darbą, pasižuentių pasirinktai profesijai, – pasako-

ja V. Vitaitė. – Alytė pasakodavo apie savo nelengą vaikystę, pokario kolizijas kaime. Mirus Tėveliui, ją paėmė globoti dėdė su žmona, tuo metu gyvenę Vilniuje. Jie daivavo Filharmonijos chore (vadovaujamame K. Kavecko), dažnai išvykdavo gastos. Todėl Alytė nutarė atiduoti į vaikų namus. Dažnai užsukdavau pas ją į tuos namus, ne mažai laiko praleisdavome mano namuose, kur mano mamytė (irgi našlė), sesuo, brolis stengėsi Alytei suteikti jaukumo, šilumos. Mes su Alyte nesvajojome apie turtingus vyrus, padėtį visuomenėje, norėjome tik pasižvesti Muzikai, siekti mano aukštumų.“ (p. 32)

Muzikologė, Aleksandros bičiulė ir bendražygė įrašų organizavimo ir leidybos srityje Rūta Skudienė atsimena: „Metai bėgo, po susitikimų Vilniuje užsimenzę draugiškas mūsų ryšys ir, berodos, 1987-ųjų rudenį iš Talino gavau kupiną nevilties Aleksandros laišką. Rašė, jog įrašyti [O. Messieano, -A. S.] „Žvilgsnius“ jai yra tiesiog būtina. Tuo metu dirbau Vilniaus plokštelės studijoje redaktore ir, administracijai palaiminus, įtraukėme ši leidinį į įrašų planus. [...] Su pertraukomis Vilniaus studijoje „Žvilgsnius“ Aleksandra įrašinėjo nuo 1988 iki 1994 m. [...] Pianistė kiekvieną savo įrašytą garsą, akordą, ju trukmę, spalvą, intensyvumą ir dar daugelį kitų dalykų, liudijančių aukščiausią interpretatorių meistriškumą, vertino stebėtinai tiksliai, kūrybiškai, gebėjo įrašuose įgarsinti esminius kūrinio skambesio akcentus. Visi, kas tuo metu buvo šalia – ir ypač instrumento derintojas – taip pat turėjo nepriekaištingai atlikti savo darbą. [...] Visgi dvių kompaktinių plokštelėlių leidinys pasirodė tik 2001 m. Lietuvoje parėmus LR kultūros ministerijai.“ (p. 43–44)

Plačių apmastytų albumų pateikia profesorės studentas Andrius Vasiliauskas (p. 43–44). „Gyvenimas sukosi tarybinių, merkantiliinių interesų verpete. Aleksandros Juozapėnaitės vardas viešumoje skambėjo. Bet skambėjo tiek, kiek gali prasiskverbt i nuolat absurdiško stygiaus saistom, gandas apie šen bei ten griebiamą deficitą, galus durstančią visuomenę. Inteligentū, išmanančių, suvokiančių, gerbian-

čių muziką, tuomet buvo, ko gera, daugiau negu šiandien, bet visuomenėi reikia ne vien iš begalinio talento ir giliausio profesionalumo gimstančios tylios muzikos. Visuomenėi reikia vardo, sensacijos, skandalo, visko, kas dirgina jusles. Tai, ko su kaupu turime šiandien. Ką gali reikšti begalinis pasižventimas, giliausi išgyvenimai, jei jie ne paversti reklamuojama preke? Tik tarybiniais laikais ta pati prekė buvo pakuojama vienaip, o dabar kitaip. [...] Kas žmoguje prikelia nusmurgusius kūrybinius pradus? Apie tai galima rašyti traktatus, studijas, kurti romanus. Paskui man pasakojo, kad Aleksandros vaikystė buvo labai sunki, kad nuo mažų dienų ji suprato tikrų vertybų kainą ir kad per bekompromisiškų kovą ji tapo asmenybe. [...] Dėl daugybės priežasčių: suirutės, bėgimo, nepriteklių, įvairių rūpescių, mintis, kuria profesorė su tavimi kažkada dalinosi, atrodė miglotą, neaiški, neakutali, nereikalingą. Pagaliau tu ją supratąi ir nenori nieko daugiau žinoti, bet tik tą, pačią svarbiausią mintį, apie tikrąją prasmę.“

Leidinys papildytas vaizdine informacija apie 8 kompaktines plokštelles, kurias pati viena ar greta kitu pianistė įrašė A. Juozapėnaitė-Eesmaa.

Man, kaip pianistui, knygoje trūksta platesnės tematikos. Nepateikiama išsamiai interpretacijos apibūdinimų, koncertų recenzijų, kurias juk galima nesunkiai surinkti. Beveik neminimas asmeninis pianistės bendradarbiaimas su jos amžininiais kompozitoriais, lietuvių ir estai, kurie, kaip žinome, ją labai vertino. Intriguotų ir kitu jos kolegu, pavyzdžiu, garsiojo dirigento Neme Järvio mintys. Vis dėlto albumas turi pačią svarbiausią dalį – porą kompaktinių plokštelėlių. Vienoje sudėta Lietuvos leidybos įrašų – Čiurlionio ir Messiaeno kūriniai. Kita atskleidžia pianistės talentą išskirtiniu epochų ir stilistikos muziką. Girdime Jeano-Philippe'o Rameau, Josepho Haydno, Ludwigo van Beethoveno, Frydryko Chopino, Stepheno Hellerio opusus.

Šis leidinys – sentimentų kupinas nuotraukų ir garsų albumas. Jis tikrai praverstų besidomintiems kultūros istorija ar trokštantiams išsiausti į jautriai skambinamą muziką.

Anonsai

Flamenko filmų festivalis

Pirmasis filmų festivalis, skirtas ispanų kultūros perlini – flamenkui – 2015 m. vasario 12 d. prasidės Vilniuje, kino centre „Pasaka“. Vėliau renginys aplankys Kauną, Klaipėdą, Anykščius, Šiaulius ir Panevėžį.

Festivalio programoje – net aštuonių premjeros. Ispanų kino klasiciko Carleso Sauros filmas „Flamenkos šiandien“ – išpūdingas uždegančio šokio ir sielas suvirinančių dainų ir muzikos spektaklis. Režisierius rodo, kaip flamenko tradicijos persipina su šiuolaikinėmis srovėmis, nes flamenkas nėra tik šo-

„Flamenkos šiandien“

kio ir muzikos stilius – tai gyvenimo būdas ir nuolat kintanti meno forma.

Filmas „Flamenko ištakos“ atskleis tikrąją jų dvasią. Filme pasakoja apie dainininką – Malagos

gatvių šlavėją, apie repeticijas žymiausioje Madrido flamenko mokykloje „Amor de Dios“, kur dirbo daug flamenko šokio virtuozių.

„Apie flamenką sudėtinga rašyti, svarbiausia – tiesiog jį patirti, –

sako filmo „Flamenko moterys“ režisierius Mike'as Figgisas. – Tokių moterų nebuvau matęs. Atrodė, kad jos didžiuojasi savo moteriškumu, seksualumu, jausmingumu. Nustebau suvokęs, kad flamenkas yra apie moteris.“

Albertinos Pisano dokumentinis filmas „Flamenko šokėjai“ – tai intymus keturių žymų šiuolaikinio flamenko šokėjų Rafaelos Carrasco, Israele Galvano, Andrésu Maríno ir Belén Maya portretas. Kiekvienas jų išreiškia juos vienjančią kūrybinę būtinybę: peržengti flamenko šokio ribas ir paversti jį universalia meno forma.

Dokumentiniai filmai „Ant ban-

gų“ ir „Flamenko mokykla“ pasakoja apie flamenko tradicijas, supažindina su menininkais ir atlikėjais, kurie užsiima šiuo menu JAV.

Festivalio programoje – ir du režisierius Francisco Rovirois Beleto (1912–1999) vaidybiniai filmai: „Raganika meilė“ (1967) ir „Los Tarantos“ (1963). Juose vaidina geriausiai XX a. Ispanijos šokėjų ir choreografo pripažintas Antonio Gadesas ir genialioji Carmen Amaya.

Pirmajį Lietuvoje flamenko filmų festivalį organizuoja VšĮ „Degančios idėjos“.

Daugiau informacijos: www.flamenkofilmufestivalis.lt
RENGĖJŲ INF.

Kitaip sušvitusi „Bajaderė“

Jurgitos Droninos ir Isaaco Hernándezo duetas Lietuvos nacionaliniame operos ir baletu teatre

Helmutas Šabasevičius

LNOBT baletu trupė, sausio mėnesį intensyviai eksplloatavusi sėkmingesiausiai praėjusių metų savo premjerą – meno vadovo Krzysztofo Pastoro pastatyta Piotro Čaikovskio „Spragtuką“ (parodyta 17 anšlaginių spektaklių), vėl grižta prie iprastinio repertuario, kuriame taip pat ieško būdų intriguoti žiūrovą.

Ludwigo Minkaus „Bajaderę“ – senovinė garsiausio XIX a. choreografo Mariaus Petipa spektaklį, Lietuvoje rodomą nuo 2007-ųjų pavairos – nušvietė tarptautinių žvaigždžių statusą pelniusiu Olandijos nacionalinio baletu trupės pagrindinių solistų Jurgitos Droninos ir Isaaco Hernándezo duetas.

Spektaklis, kuriame narplojamas tragediškas indų šventyklos šokėjus Nikijos, kario Soloro ir radžos dukters Gamzati meilės trikampis – ambičingos XIX a. 8-ojo dešimtmečio kultūros reliktas, daugelio šalių baletu repertuaru puošmena. Tai muziejinis baletu istorijos eksponatas su tapytomis dekoracijomis, gausia butaforija ir daugybė atlikėjų – jaime, pasak baletu artistų folkloro, „šoka visi, kas gyvas“.

Nikija – vienas pirmųjų didelių Jurgitos Droninos vaidmenų, sukurta tarptautinės jos karjeros starto aikštéléje – Švedijos karališkojo baletu trupėje. Nuo 2006-ųjų gyvuo-

Jurgita Dronina ir Isaacs Hernándezas

M. ALEKOS NUOTR.

jantis paveikslas per beveik dešimt metų įgavo tauraus spindesio. Nors ir neturėdamas progą dažnai šokti ši vaidmenį, balerina brandino jo emocinį turinį, kurio nenustelbė pirmojo jos pasirodymo išorinių efektais – Didžiojo brahmano nuimtas šydas atskleidė ne tik žaižaruojančią šventyklos šokėjų tiarą, bet ir jos vidinių pasaulį, kuriui skirtos sudėtingos jausmų kolizijos.

Senųjų baletu spektaklių dramaturgijai suvokti svarbesnis ne šokis, o pantomima, kurios sąlygiški gestai šiandien dažnai atrodo komiškai, juo labiau – nežtikinančiai. Tačiau jei priimame šių muziejinių teatro istorijos relikvijų žaidimo taisykles, jos gali tapti nebologa kultūrinės saivietos pamoka. Nikijos scenos su

ją šventvagiškai mylinčiu Didžiuoju brahmanu buvo jausmingos, itinikančios santūriu ryžtų, o per susitikimą su Soloru (Isaac Hernández) herojų meilė išsiliejo ir dramatiškumas, ir lyriškomis choreografinių formų spalvomis.

Antrojo paveikslėlio peripetijos buvo perteiktos vien pantomima – išskyrus nuotaiką Džampe. Kuipūravus Gamzati išventintinimo į nuotakas šokį, radžos dukters ir Nikijos konfliktas neteko dalias emocinės įtampos, tačiau abi varžovės – Nikija ir Gamzati (Anastasija Čumakova) – santykius aiškinosi įtai-giai ir astringai.

Kaip ir daugelyje „Bajaderės“ pa-statymu, vilniškiame variante nėra tinkamai nubrėžta Soloro vaidmens

linija, todėl ir Hernándezo herojus paliko tuos pačius neatsakyti klausimus: kodėl, desperatiskai sprukęs iš radžos rūmu, jis antrame veiksme efektingu šuoliu iškriekia į savo sužadėtuvių šventę. Efektinio ceremonijoje – daugybė dalyvių (garbė Vilniaus žiūrovams, jau nebeblopantiems pasirodžius butaforiniams drambliai), kurių šokiai liudija turtingą šimtamečio baletu istoriją – nuo kordebaletu numerių iki Aukšinio dievo šokio, kuris į Petipa choreografinę partitūrą buvo įtrauktas 1948-aisiais Nikolajaus Zubkovskio. Nesigilinant į personažų jausmų peripetijas, Hernándezas puikiai šoko savo variaciją su dvigubu šuoliu ir stebetinai tiksliu ir greitu sukinių kombinacijomis, kurios tiesiog įelektrino techniniais triukais besi-zavinčius žiūrovus.

Dramatiškai intensyvus, beveik žūtbūtinis buvo Droninos šokis su gėlių pintine, o veiksmo finale mirties išskirti įsimylėjeliai vis dėlto liko kartu – nežinia, ar tai buvo numatyta, ar per atsitiktinumą Nikija sukniubo ne scenos viduryje, o avansenoje, ir nusileidžianti uždanga nuo gyvatės įkandimo mirusią šokėją ir glėbyje ją suspaudžianti mylimajį atskyrr nuo sutrikusiu spalvingos šventės dalyvių. Toks netiketas posūkis užkarto kelią paprastai vyksiantiam šio veiksmo dalyvių paradiui, skirtam pelnytiems plojimams

atsisiimti, užtai spektaklio jausmų dramaturgija tapo vientisesnė, o Solaro kelionė į trečiame veiksme jo laukiančią šešelių karalystę – labiau motyuota.

Paskutinis „Bajaderės“ veiksmas emociniu požiūriu buvo labiausiai jaudinantis, Dronina ir Hernándezas sukurė elegiską, vis stiprėjančią ir ryškėjančią jų herojus amžiam sujungusios meilės giją, ypač akcentuojamą poetiškoje *adagio* pabaigoje ir Nikijos variaciijoje su sydu. Išigvenimą į savo vaidmenis šokėjai saugojo nestabdydami veiksmo nusilenkimais, todėl duetas įgavo stiprų jausminį ryšį, juntamą net solo epizoduose, o ypač – finale su žabuojančiais balto Nikijos silueto sukiniiais. Puiki šokio technika tapo ne tikslu, o priemone pakylėtai, nežmiskai nuotaikai sukurti.

Sausio 18 d. savo „Facebook“ paskyroje Jurgita Dronina užsiminė apie paskutinį savo vaidmenį Olandijos nacionalinio baletu trupėje – Pelenę Christoferio Wheeldono sukurtame Sergejaus Prokofjevo to paties pavadinimo balete ir jos laukiančias premjeras – nuo vasario 12 d. rodomus George'o Balanchine'o „Brangakmenius“ ir nuo balandžio 10 d. skelbiama Johno Neumeierio „Damą su kamelijomis“. Galbūt šokėjos ateities planuose Vilniaus scenai dažniau atsiras vietas?

Tuščių šovinių terapija

ATKELTA IŠ 1 PSL.

pasirenkant Daniilo Charmso pjesę „Jelizaveta Bam“, įpareigojo ar bent jau paskatinio Koršunovą dar kartą permąstyti visą teatrinį save. Šiame ankstame spektaklyje praktiškai viskas tampa simboliais: ir pjesė, ir aktoriai, ir dekoracijos, ir muzika (kompozitorius – Gintaras Sodeika, ištikimas Koršunovo bendrakūrėjas). Deja, visi šie simboliai, taikomi į tuos pačius savianalizés vartus, neteko savo autonominės galios ir liko daugiau ar mažiau tuštii. Net ir puikūs aktoriai Remigijus Bilinskas (Tévas), Vitalija Mockevičiūtė (Motina), Arūnas Sakalauskas (Elgeta) čia tėra ženklai, turintys maždaug tiek pat teisių į žiūrovų dėmesį, kaip ir aplink juos bei už jų sukrautos dekoracijos.

Tiesą sakant, keista, kad režisieriui šiame spektaklyje prireikė tiek daug savo kūrybos permąstymui skirtų priemonių. Juk veikiausiai nesuklysius pasakydama, kad beveik niekas Lietuvoje taip atkakliai nedėlioja savo kūrinių į visokiausius stalčiukus ir taip kruopščiai nesirūpinā savaisiais darbais. Juk kiekviename savo spektaklyje, kad ir apie ką jis būtų, šis kūrėjas palieka vienos metateatriškumui, teatro pri-gimties analizei. Be to, beveik kas-

kart laukdamai šio režisieriaus premjeros būname informuoti apie naują, besibaigiantį ar bent jau įpusėtą jo teatro etapą: dar net nesukurtas spektaklis jau turi labai aiškią poziciją OKT repertuare ir net, pageidautina, Lietuvos teatro istorijoje. Galima sakyti, kad kūrybiniai Koršunovo CV atsitiktinumų, improvizacijos tiesiog nebūna, kad kiekvienas jo darbas gimsta tik turėdamas labai aiškų pasiteisinimą. Tad kaipgi nutiko, kad visai šiai tvarkingai apgalvotų kūrinių sekai prireikė dar vienos, atskiros analizės, dar vieno, ši kartą visa apimančio pasiaiškinimo?

Kiek daugiau galimybų už kitus simbolius turi aktoriai Marius Repšys (Ivanas Ivanovičius) ir Martynas Nedzinskas (Piotras Nikolajevičius). Jų smagus duetas taip pat yra tinkama Koršunova kūrybos detalė, tačiau jis atklydo iš dar visai nesenų „Išvarymo“, „Katedros“ bei „Žuvédros“ laikų, todėl ir nespėjo virši tik blankių praeities šešeliu, net jei ir galima ją priskirti prie teatro rūsyje uždarytų šméklių.

Daugiausiai dėmesio prašosi, nors ir sunkiai geba ji išlaikyti, pagrindinė spektaklio veikėja, jaunoji Jelizaveta Bam (Koršunovo studentė

Greta Petrovskytė). Pati aktoriė nėra joks atpažįstamas simbolis, todėl jai puikiai tinka būti režisieriaus *alter ego*. Tai ji yra visų šių šméklių apsusptyje, jų démesio centre: kalbinama, puolama, persekiojama, viliojama, kvailinama... Tai ji yra visus čia esančius išjudinęs, išiubavęs, sunervinęs ir tiesiog įkvėpęs uraganas. Ši mergaitė yra visa ko pagrindas, pradėjės lūžinti nuo tokios savujų šméklių gausybės. Ji ir išsigandusi, ir patikli, ir nekalta, ir labai jau įžiliai erotiška, ir švelni, ir kartu labai tinkama į pagrindines siaubo filmų herojės – ne aukas, o tas, kurios negailestingai visus išžudo. Išsprausdusi į trumputę mokyklinę uniformą (kostiumą dailininkė Lauryna Liepaitė) Jelizaveta žviegia, rėkia, juokiasi ir šiaip kelia visoki triukšmą. Jos paviršius toks efektinas, kad giliai jau nė negali būti ko nors paslėpta. Oskaro Koršunovo teatras dažnai dvelkia šalčiu, tad nieko keista, kad tokios yra ir šios jo spektaklių šméklių puolamos mergaitės emocijos.

„Jelizaveta Bam“ – skirtingų teatro iškamšų, paviršių spektaklis. Nuo įvairiausių triukų, tuščių šovinių (ne tik perkeltinė, bet ir tiesiogine prasme) ir jų reikšmių bei sureikš-

Scena iš spektaklio

minimų begalybės išsivaduoja tik spektaklio pabaigoje, kai dingsta dekoracijų kalnai ir pradeda suktis vaidybos aikštėlės grindys. Ratas, OKT teatro simbolis, apsisuka, ir šmékli galiūnai nebėra. Raudonveidžiai žmogeliukai diktuoja žiūrovams išėjimo taisykles. Reikia tvarkingai, kaip ir atėjome, išlipti iš šios bedugnės. Šie rafinuoti pagalbininkai, kaip ir Jelizaveta Bam, – Oskaro Koršunovo mokiniai. Galbūt todėl jie taip pat turi režisūrių galūn (nors jie yra ganėtinai buitiškos, – atvesti ir išvesti žiūrovus), taip pat pretenduoja vadintis režisieriaus

alter ego. „Jelizaveta Bam“ ir yra labiausiai reikšminga jauniesiems aktoriams, gavusiems galimybę susidurti su profesionaliu teatru ir meistriškais tokio teatro aktoriais, bei pačiam režisieriui, mėginančiam kiek iliustratyviai permąstyti savo kūrybos principus ir atsuktį atgal.

Beje, ratas iš tiesų sukasi, taip pui-kiai įrodo LNLT repertuare mir-gantiesi visiems gerai žinomo, bet jau atnaujinto, įtraukiančio ir jaunesniją aktorių kartą, OKT spektaklio pavadinimas „Istabioji ir graudžioji Romeo ir Džuljetos istorija“.

Niekas nepasikeis

Agniaus Jankevičiaus „Maršrutas“ Vilniaus teatre „Lélė“

Kristina Steiblytė

Agnuiu Jankevičiu nesvetimas socialiai, politiškai angažuotas teatras. Ne tik spektakliai, bet ir pasakymai viešumoje, darbas su „Bad Rabbits“ sako, kad šiam režisieriui svarbu teatre kalbėti aktualiai, skaudžiai, kelti nepatogius klausimus apie visuomenę, įstatymus, ne-rašytus susitarimus ir piktnaudžiavimą valdžia. Tad jo sprendimas statyti satyrinį spektaklį Vilniaus teatre „Lélė“ suintrigavo aštraus, esamą tvarką išjuokiančio ir ją keisti siūlančio kūrinio galimybę.

Sausio 30 d. parodytas „Maršrutas“ prasidėjo itin entuziastinga aktorių (Karolis Algimantas Butvidas, Jurgis Marčėnas, Birutė Belada Tauterytė, Indrė Liutkevičiūtė, Dainius Tarutis) scena, kurios metu papasakota, kad jie yra daiktai iš garažo (tarpinė, pompa, valytuvai, domkratas), o aplinkui – įvairūs kitai daiktai, su kuriais aktoriai-daiktai turėjo asmeninį ryšį. Ilgainiui paaiškėja, kad garažas priklauses Stasiui, buvusiam maršrutiniui taksi vairuotojui. Dar paaškėja, kad prarastas mikroautobuso vairuotojo darbas – ne vienintelė Stasį ištikusi bėda: kažkam užklivojo žmona, kažkam – jo vaikai, o dar kitam prireikėjo balso. Žodžiu, Stasio gyvenimą ištiko... kas jį ištiko, Indrės Liutkevičiūtės pasirenkamas žiūro-

vas ar žiūrovė turi paklausti garsiai. O ištarus tą klausimą prasidėda pasakojimas apie padarą Arturą, da-bartinį Vilniaus merą Artūrą Zuoką, ir ne itin švarius jo darbelius.

Padaras, padrašintas savo žmonos-mūzos-karžygės princesės, keliauja Vilniumi nuo Užupio savivaldybės link. Jis atsiduria Katedros aikštėje, kur trinkelė Soja iš Kini-jos išdarinėja nesąmones (čia neišsiversta be protesto, Brazdžionio dvasios prikėlimo ir dėmesio atitraukimo išpardavimais: susiruošius protestuoti vilniečius ištinka „Jamam“ diena). Netoli ese priešnamasi Gedimino kalno „apnuoginimui“. Keliaujant toliau, kitoje Neries pusėje pleška „Šanchajus“ ir išdygsta nauja, daili, blizganti mera. Tarantino stiliumi išsiruošiama medžioti, kitaip tariant, pirkti bal-sų. O galiausiai liūdnus monologus pasako buvę Stasio bendradarbiai – „Volkswagen“ ir „Citroën“ mikroautobusai. Visa tai vyksta dainuojant, šaržuojant, naudojant videokadrais (ne tik iš anksto paruoštomis Jono Tertelio projekcijomis, bet ir gyvai kuriamu bulvių filmu, filmu-jamu Deivio Sarapino), cituojant ir toli gražu nesitapatinant. Regis, ir turinys, ir priemonės tinkamos politiniam teatrui.

Labai panašu, kad „Maršrutas“ buvo mėginiamas sukurti Lietuvoje itin retai aptinkamą politinį spek-

taklį. Panašu, kad režisierius, po spektaklio sausio 30 d. užlipęs ant scenos ir gal kiek nerūšiai paraginės nepasitikėti politikais, visai rim-tai balsisi tuo, kas dedasi ar ne taip seniai déjosi Vilniuje. Tačiau kaip yra iš tikrujų, tegalime spėlioti (arba susižiūpti paklausti režisierius), nes spektaklis mums to atvirai nepasakys: greta viso to, kas naudoja ma politiniam teatrui kurti, čia atsiranda ir nepolitiskų elementų.

Visų pirmą, spektaklyje domi-nuoja akivaizdžiai apolitiška pozicija. Nors ir teigiami, kad politinė situacija bloga, kad gyventojai kenčia dėl prastų valdininkų sprendimų, nekritikuojamos ir neišsakomas politinės pažiūros, nulėmusios konkretūs sprendimimus. Kalbama apie atgrasą Padarą, o ne apie nuo jo nukentėjusius Stasį ar kitus vilniečius. Apskritai su politika spektaklis daugiausia susijęs tuo, kad kritikuojamas, pašiepiamas asmuo, ne visada tinkamai dirbęs savo dar-bą, yra politikas. Kritikuojant kai kuriuos abejotino skaidrumo savivaldybės sprendimus ne tik vengia ma kalbėti apie konkretybes (t.y. kas, kam, kokios iš tikrujų žalos ir naudos padarė), bet dar ir visa kalte suverčiama Padarui Arturui, o vi si nukentėjusieji paverčiami bulvēmis – daržovėmis, negebančiomis mastyti ir veikti savarankiskai.

Iš tikrujų nedaug trūksta, kad

„Maršrutas“

NUOTRAUKA IŠ „LÉLÉS“ TEATRO ARCHYVO

skirtas visas spektaklis, jo reprezen-tacija beveik niekuo nesiskiria nuo „Dviračio šou“ siužetelių ar grafo Zuokulos epizodo spektaklyje „Ar aš Don Quixote'as?“.

Ir net ne taip svarbu, kad jaunie-jii „Lélés“ aktoriai atrodo jau kur kas tvirčiai ir laisviai, kad Jurgio Mar-čėno ir Birutės Belados Tauterytės buvimas scenoje jau nebe su kurso draugais yra kitoks ir rodo, kad ateityje šie aktoriai gali būti labai įdomūs. Scenografinės ar muzikos kokybė taip pat čia nieko negali nei pridėti, nei atimti. Jei nėra stiprus turinio, aikios pozicijos (juk sakyti, kad viskas blogai, vargu ar yra pozicija), poli-tinis spektaklis negali įvykti.

„Maršruto“ pasakės, kad dabar Vilnių valdo nepatikimas žmogus, režisierius dar prideda, kad iš tikro visi jie būtų blogi. Jei per rinkimus išrinktume kitą mera, niekas nepa-sikeistų. Liktume tos pačios visų mėtomas, pjaustomos, po išpar-davimus tampomos bulvės. Bet, vengdamai kalbėti konkretiai, atvirai, kūrėjai patys su jomis supanašėja.

Baltas šokis balto meno fone

Šokio teatro „Aura“ spektaklio „Balta balto“ premjera

Helmutas Šabasevičius

Šokio teatras „Aura“ jau senokai nebesitenkina vietinėmis pajėgo-mis, o savo repertuarą formuoja su kitu šalių menininkų pagalba. Tarp-tautinių projektų galima pavadinti ir šio seniausio Lietuvoje profesio-nalaus moderniojo šokio teatro kū-riini – spektaklį „Balta balto“, kur-rio premjera sausio pabaigoje įvyko Kaune, Vilniuje ir Klaipėdoje.

Spektaklio idėjos autorius ir cho-reografas lenkas Hyginas Delimatas šiuo metu dirba Austrijoje. Postmod-ernistu save įvardijantis dvidešimt trejų choreografas sukūrė spektaklį, kuriamo gausu asociacijų su XX a. pirmosios pusės moderniaja vaizdi-ne kultūra. Kubizmas, suprematizmas, siurrealizmas – esminiai spek-taklio tapatybę įvardijantys žodžiai. Lietuviški spektaklio dėmenys – Ra-mūno Jaro sukurtą ir parinktą mu-ziką, Manto Bartusevičiaus šviesos ir Eglės Sakalaitės kostiumai – at-tinkia esminės choreografų domi-nančio laikotarpio kūrybos nuostatas: pasakojančios, iliustruojančios, jaučiančios romantinės kultūros principų atsisakymą, siek priešintis meno, kaip vartojimui skirti objek-to, sampratai, kvestionuoti tradicinius grožio ir darnos kanonus. Tačiau pa-

ciame šiuolaikinio šokio kontekste choreografo plastiniai principai, ku-riuose jis naudoja jogos ir Moshés Feldenkraiso sistemos transforma-cijas, neatrodо tokie revoliucingi ir primena „minčių lietu“ konkrečia kultūros istorijos tema.

Choreografa dominantinius meno (tiksliai, dailės) reiškinius taip pat daugiausia nulémė samoningo, ap-galvoto kūrybinio maišto idėjos, pri-artinančios ši laikotarpį prič šian-dieninės konceptualiosios kūrybos, kurioje formalieji idėjų įgyvendini-mo principai jau nebetur lemiamos reikšmės. Spektaklio pavadinimas – laisva Kazimiro Malevičiaus pa-veikslu „Baltas kvadratas baltame fone“ parafrazė. Tikriausiai nebū-tina šio kūrinio pamatyti, norint pa-justi ir suvokti dailininko idėjų no-vatoriškumą. Paveikslu biografijos detalės – medžiagos, matmenys, su-kūrimo metai, saugojimo vieta – prip-tvirtina šią idėją konkrečioje erdvėje ir konkrečiajame laike, kartu kiek supaprastina, iliustruoja.

Todėl naudodamas konkrečias nuorodas į kūrėjus ir jų darbus, – jos šiam spektaklyje pateikiamas ne vaizdiniai, o garsine forma, ta-riamos šokėjų, – choreografas spek-taklį nutolina nuo savarankiškų sprendimų ir paverčia kiek iliustra-

tyvia kito laiko ir kitų idėjų refleksi-ja, laboratoriniu sinestezijos seansu.

Spektaklyje naudojamos jūdesio formos ašikiai artikuliotos ir ma-ža teturi to neapibrėžto automati-zmo ar meditatyvios laukimo būse-nos, kurias dažnai matome Lietuvos šiuolaikinio šokio kūrėjų darbuose. Tačiau spektaklio ritminė struktūra ne iki galo apgalvota, todėl kai ku-rios jo dalys (pavyzdžiu, pradžia su keliolika minučių eksponuojamu plastišku, lanksčiu šokėjos ropojimu „tilteliu“) nesugeba sutekti fizine prasme įdomioms jūdesių kombina-cijoms adekvataus turinio. I spek-taklį įterptos frazės skamba kaip tam tikras prasminis balastas: neži-

nantiems Aleksandro Archipenku, Constantino Brancusi, Pablo Picasso, Amedeo Modigliani, Alberto Giacometti pavardžių ir kūrinių šios audioiliustracijos lieka nebylios, o žinančius trikdo nerealizuotomis ikonografinėmis asociacijomis – iš-skryrus gal „Femme Marchante“: ši pavadinimą tariant scenoje iš tikrujų pražygiuoja moteris.

Spektaklis eklektiškas kaip ir vi-sa modernioji XX a. kultūra – skam-ba ir klasikinė, ir elektroninė mu-zika, atskiras jo dalis skiria aklinos tamsos akimirka, vėliau – dūmų už-danga, po kurios eina dar viena iliustracija: automatinės surrealismus kūrybos principus primenantys

judesiai skleidžiant atsikitinius ne-artikuliutous garsus.

Iš esmės pasikeitusių XX a. pra-džios meninės kūrybos ir jos adre-sato santykius spektaklyje iliustruoja žiūrovų erdvėje kartkartėmis atsiduriantys atlikėjai – sunaikinta „ketvirtoji siena“ grīauna senojo meno sąlygiškumą, bet kartu stato naujas konvencijas, kurias įprasmia meninių deklaracijų porcikai api-bendrinantys vokiškai skaitomas naujojo meno manifestas.

Iprastinių kūrybinių principų ir net tos kūrybos erdvų dekonstruk-cija spektaklyje paryškinama ryžtingai nuplēšiant šokiui būtiną li-noleumo dangą: tiesioginė prasme išsimušę sau iš po kojų pagrindą, „Balta balto“ atlikėjai virsta gyvo mis kubistinių formų skulptūromis.

Šokėjai Alejandro Flora Mora, Anna Karen Gonzalez Huesca, Fran-cesco Dalmasso, Gabrielle Emily Ai-dulis, Kyrie Oda ir Siri Elmquist – gerai pasirengę, fiziškai energingi, ir ši energija yra patikima priemonė formuoti ryšį su žiūrovais, bet jo sklandumui dar būtinės spektaklio, kaip meninės visumos, pojūtis, įtiki-nantys vidiniai argumentai, kurie būtu galėję spektaklį paversti šiuo tuo daugiau nei statistiniu choreo-grafinės produkcijos vienetu.

Scena iš spektaklio „Balta balto“

NUOTRAUKA IŠ „AUROS“ TEATRO ARCHYVO

Vidinis požiūris

Lietuvos ir Norvegijos menininkų paroda „10 × 10 = 100% Jacquard“

Virginija Vitkienė

Komentarą apie žakardo technologijos galias šiuolaikinio meno lauke norčiau pradėti meno rinkos, kuri yra tarytum aktualijų barometras, pavyzdžiu. 2009 m. „Art Basel Miami“ meno mugėje vieno ryškiausiu JAV menininko Chucko Close'o žakardo tapiserija (autoportretas) buvo parduota už 120 000 JAV dolerių. Kūrinio unikalumo ir pardavimo faktas sulaukė atgarsiu ir nemenko susidomėjimo spaudoje. Pastarojo dešimtmecio Ch. Close'o parodose šalia tapybos nemažą dalį sudaro ir menininko užsakymu žakardo staklėmis austi milžiniški portretai, atrodantys lyg išdidintos itin aukštos raiškos fotografijos. Parodose įdomu stebeti ne tik pačius kūrinius, bet ir juos apžiūrinčių reakcijas: įsistebelijimą, nuolatinį judėjimą artyn ir tolyn, technologijos tyrinėjimą ir nuostabą, kylančią suvokus, jog stebi ne fotografiją ar hiperrealistine tapybą, o tekstilinį kūrinį. Žodžiu, nuo pirmojo kontakto su kūriniu žiūrovą traukia technologinis hiperrealistinio atvaizdo tekstiliiniame paviršiuje aspektas. Tai ne skaitmeninis atspaudas ant drobės. Kickvienas tapiserijų atvaizdo taškelis yra sukurtas manipuliujant suaustu siūlų ir gijų kombinacijomis, suprogramuotomis kompiuteryje, ir kodu sistemomis, iškepytomis audimo staklių „smegenyse“.

Tačiau ar vien technologija gali būti įdomi māstantiems meno kategorijoms? Kokioje kūrinio prasmės kūrimo ir sklaidos pozicijoje technologija aktuali, o kur ji – pašalinis veiksny? Ar daug pastaraisiais dešimtmeciais tenka išgirsti apie technologija (pavyzdžiu, alyjine tapyba, bronzie skulptūra, medžio raižiniu) grįstas šiuolaikinio meno parodas muziejuose ar bienuolėse? Netenka. Nebent technologija parodoje egzistuoja ne kaip medžiagos ar įgyvendinimo proceso parametras, o kaip konceptas / tema / idėja. Ch. Close'o, nuo vaikystės sergančio prozopagnozija (negebėjimu įsiminti veidų, kartu ir atpažinti žmonių), kūriniuose pikselių sistema grįsta žakardo technologija atkartoja keletą dešimtmecijų jo paties smulkmeniškai tapyboje taikytą taškinį ir sluoksninių kūrybos metodą. Skirtingų spalvų taškeliai sluoksniai, padedančiai jam sukurti realybės iliuziją, menininkas jau kuris laikas negali tapyti dėl fizinių problemų. Metai iš metų tapydamas pagal fotografijas jis atliko savigydos aktą – trimacius (dėl neurologinio sutrikimo jam nesuvoktinus) veidus perversdamas į dvimacių – pažinjus ir įsimenamus žmones. Jam reikalinga technologija, „māstanti“ tuo pačiu – taškiniu ir sluoksniniu – būdu. Taip jo kūryboje atsirado šiuolaikinė tapiserija. Panašiai vyksta bet koks technologinis progressas: žmonės kuria ir naudoja technologijas kaip savo psichinių ir fizinių ribų išplėtimo irankį. O didžiausia technologinės raidos utopi-

ja – gyvenimą prailginantys ar nemirtingumą užtikrinantys laimėjimai. Ar nepastebime čia sąsajų su nuolatiniu meno polėkiu būti kažkuo daugiau nei estetika, trinti ribas tarp meno ir gyvenimo, o nutrynu – būti pačiu gyvenimu? Maža to – būti tikresniu ir ilgesniu fenomenu nei gyvenimas?

Kultūros raidos kontekste Josepho Marie Jacquard'o išradimas – perfokortomis reguliuojamos automatiuoto audimo staklės, pagreitinusios audimo procesus dešimtis kartų, tapo proveržiu ne tik tekstilės pramonės, bet ir ekonomikos, o vėliau – kompiuterijos raidai, nes kodų sistema buvo perimta iš žakardo staklių programavimo principo. Bet meno priemonė žakardinis audimas tapo vos prieš kelis dešimtmecius, o gausiu suvenyrinio reprodukavimo atveju, tokiu kaip senosiomis tapiserijomis puosiamos pagalvėlės ar kilimėliai, susitarkime nelaikytį menu. Lia Cook ir Synthia Shira (JAV), Louise Lemieux Bérubé (Kanada) – garsios šios technologijos įvadymo meninėje praktikoje pradininkės, besinaudojančios puosiam automatiuotomis (TC 1, TC 2) ir pramoninėmis staklėmis. Šios menininkės yra žinomos tekstilės meno parodų ir bienalių kontekste. Jų kūriniai turinys yra psichologiškas, antropologiškas, kvestionuojantis medijų ribas. Jos dalyvauja procese nuo pradžios iki pabaigos, išmano ir kompiuterinio failo parengimo audimui, ir pusiau ar visiškai automatiuoto audimo specifiką. O naujuoju šios technikos virtuoze, pastebėta tarpdisciplininėje šiuolaikinio meno parodose ir bienalėse, Pae White (2010 m. Whitney bienalės nugalėtoja), kaip ir minėtas Ch. Close'as, daugiausia naudojasi žakardo teikiamomis manipuliacinėmis hiperrealistinio vaizdo kūrimo galimybėmis. Ir tapiserijos parengiamuosius (programavimo), ir audimo proce-

Eglė Ganda Bogdanienė, „Krizé“. 2010 m.

kūrinio poveikiui sukurti). Kaip taip tojutojų egzistenciskai svarbus fizinių teptuko potėpis ar taškelis, taip tekstilės pagrindus turinčiam menininkui siūlas ir gebėjimas įmantriosi jo kombinacijomis sukurti realybę yra vienodai įkvėpiantys kūrybiniai veiksmai. O fotografo žvilgsnis – kai tikrovė tik fiksuojama, o ne modeiliojama, yra menininkų „iš atstumo“ privilegija.

Kurioje tad stovykloje yra parodos „10 × 10 = 100% Jacquard“ autorai? Pirmasis įspūdis – jie yra kažkur tarp. Geba progresyviai panaudoti technologiją ir kartu kontekstualizuoti istoriją, kurdamis prasminges sankryžas, susidūrimus su tekstilės kultūra. Galima sakyti, jie ne tiek naudojasi technologija, kiek ja apreningo kūrinii prasmes.

Lietuvos ir Norvegijos menininkai atsispirda nuo vienos platformos – šiuolaikinės kompiuterizuotos tapiserijos, bet jų galutinės stotelės – diskursyvios dilemos – žavi ir masi-

patumu. Parodoje mažai grynojo vaizdo pavyzdžių ar technologijos naujomo dėl jos specifinių savybių. Audimas čia išverstas į technologijų kalbą tik iš dalies, nes konceptualiajame lygmenyje vis galynčiasi troškimas veržtis pirmyn (kā suponuoja naujoji, audimą ir gyvenimą pagreitinti technologija) ir pasamonės šauksmas, tampantis praeities gijas iš įvairių tekstilės atminties klođu.

Pavyzdžiu, kultūros istorija yra esminė Monikos Žaltauskaitės-Grašienės persiško kilimo optinėms interpretacijoms, Kristinos Aas sanctiui su draperijomis kaip Vakarų kultūrą ženklinančiu fenomenu, Jo-nou Petterseno humanistinei vaizdo praktikai. Istorinis aspektas skleidžiasi Aistės Vovertytės žakardų cikle, aktualizuojančiame rizikingą Lietuvos pokario mėrinę ryšininkų patirtį. Tautinį tapatumą, namų ir tėvynės ilgesį, pasididžiavimą iš kertos į kartą perduodamomis vertėbėmis kūriniais išprasmina lietuvių

Aistė Vovertytė, „Neužmirštuolės“. 2014 m.

sus jie palieka aukštostas kvalifikacijos profesionalams.

Tad, kaip matome, egzistuoja dvi prieigos prie žakardo technologijos šiuolaikiniame meno lauke: techniškoji (išmanymas, kaip padaryti) ir konceptualioji (technikos teikiamu galimybų panaudojimas norimam

na prasmių ir formų įvairove. Parodos menininkai yra „viduje“. Jie plėtoja šiuolaikiniams menui būdingas temas, sąmoningai naudodami tekstilines priemones, šiuo atveju – žakardinį audimą. Visi autorai analizuoją santykį su tapatumu – savu, savos kultūros ir tekstilės kultūros ta-

ir norvegų menininkai: Ingeborg Annie Lindahl, Lina Bartkutė bei menininkų grupė Julius Žekas, Žydrė Ridulytė, Algis Sakalauskas, Rūta Vitkauskaitė. Asmeninės istorijos, patirtys, savų požiūrių ir baimių slinktys ryškios Gintarės Pociūtės, Vilijos Povilaitytės, Hilde Hauan

ir norvegų menininkai: Ingeborg Annie Lindahl, Lina Bartkutė bei menininkų grupė Julius Žekas, Žydrė Ridulytė, Algis Sakalauskas, Rūta Vitkauskaitė. Asmeninės istorijos, patirtys, savų požiūrių ir baimių slinktys ryškios Gintarės Pociūtės, Vilijos Povilaitytės, Hilde Hauan

Johnsen, Astos Fedaravičiūtės, Gabrieles Paškauskaitės ir Kari Merete Paulsen kūriniuose. Karina Siegmund išsiškiria pasirinkimu tyrinėti audinio paviršių – tai būdinga rankų darbo tapiserijoms, tad jis iš esmės kvestionuoja žakardo progreso būtinybę akivaizdžiai naudodamasi tik technikos garantuojamu laiko sanaudų taupymu. Kari Dyrdal ir Daiva Zubrienė naudoja žakardo technologiją kaip realumo įspūdžio kūrimo priemonę. Tačiau D. Zubrienė „iššoka“ iš tekstilinio kūrinio turinio, o Norvegijos menininkė simuliakriškai perkuria tekstilė tekstilinė medija. Elin Igland meistriskai transformuoja dvimatę audimo praktiką į trimacius, erdvę užvaldančius objektus. Žakardą kaip reprodukcinę (daugiatiražę) techniką konceptualiai naudoja Eglė Ganda Bogdanienė. Anne Marte Dyvi ir Idun Aune videodarbas taip pat yra socialiai angažuotas ir konceptualios prieigos pavyzdys – menininkės žiūrovui pasiūlo ne konkretų audinį, o performatyvų pasakojimą apie tai, ką audimas joms reiškia šiandien. Daugumas parodos kūrinių temos yra tekstilėje, „viduje“, tekstilės istorijoje, bet kartu atskleidžia naujujų technologijų teikiamas galimybes ir paskatas kūrybinių minčių.

Akcentuodama technologiją paroda, rodos, „išremina“, apribuja ir žiūrovo, ir menininko požiūrį. Tačiau kartu pateisina tokį sprendimą pasiūlydama suvoki žakardinį audimą ne vien kaip technologiją, bet kaip diskursą apie žmogų, jo materialiąjį ir dvaisinę kultūrą, paveldą ir progresą. Apibendrinant norisi palinkėti šioje parodoje susitinkusiems kūrėjams dar platesnių kontekstų, drąsos naudotis ir išnaudoti techninių privilegijas, kartais, kai dėl per artimos distancijos vaizdas ima skaidytis į pikselius, atsitraukti ir kartu su nuostabos ištiktais žiūrovais patirti meną fotografuojančiu žvilgsniu, iš šalies.

Paroda veikia iki vasario 21 d.
VDA ekspozicinės salės „Titanikas“

Siaubingas žodis iš f raidės

Dailininkės Aliutės Mečys (1943–2013) paroda Mykolo Žilinsko dailės galerijoje

Karolina Rimkutė

Harpijos nuo seno žinomas kaip bjaurios, kerštingos būtybės, turinčios sparnus ir aštrius, nuodingus paukščių nagus. Pagal graikų mitologiją, jos buvo Dzeuso padėjėjai, jam vogdavo įvairius daiktus, o kartais – ir žmones iš mirtingųjų pasaulio. Šiandien harpjomis pravaržiuojamos stiprios, dominuojančios moterys, kurios kiekvieną besimaišantį kelyje be gailesčio gali sudraskyti į skutelius dėl savo tikslo. Tikriausiai Lietuvoje tokios moterys dažniau vadinamos raganomis. Pasak antropologės Marijos Gimbutienės, Raganos vardas susijęs su „regėti“, „numatyti“, „žinoti“. Tautosakoje raganos gali skraidyti pasivertusios paukščiais arba joti ore ant pagalio ar seno kelmo, gyvena tarp žmonių ir yra mirtingųjų bei dievybių pasaulių tarpiininkės, padedančios dievams išlaikyti harmoniją. Kartais jos tapatinamos su laumėmis – baimonis moterimis vištoms kojomis, ilgomis rankomis ir aštriais nagais. Aplink Utėnų kalbamą, kad nurengtos laumės kūnas atrodo it paukščio. Liaudies dainose ir sakmėse laumės dažnai vagia kūdikius, žiauriai elgiasi su žmonėmis, juos valgo, tačiau doriesiems padeda, juos apdovanoja.

Dabar pats metas rašyti apie Hamburgo menininkę Aliutę Mečys. Vasaris – ypatingas mėnuo, žymintis antrąsias jos mirties metines. Kaip vokiečiams sakė Osvaldas Daugelis, ši, pirmoji, A. Mečys paroda Lietuvoje – tik užkandis lietuvių publikai. Daugelis dar prieš pusmetį negirdėjusių tokios pavardės šiandien buriuoja į vis didėjančiąjos gerbejų grupę. Nuo gruodžio mėnesio į įvairius kultūros leidinius plūste priplūdo straipsnių apie Aliutės parodą ir jos sunkią vaikystę, griežtus tévus, uždarą būdą ir begalinį norą atvykti į Lietuvą. Deja, net kilus masiškam susidomėjimui, vieną po kitos vartant publikacijas, ryškėja beveik identiškos pastraipos – niekam kol kas nepavyko atkapysti ko nors, ko lapkritį, prieš parodos atidarymą, nebūtų papasakojusi Rasutė Žukienė penkojoje konferencijoje „Mano teritorijos: moteriškų kūrybos erdvė“. Tiesa, retoje kurioje publikacijoje atkreiptas dėmesys į Aliutės feministines pažiūras, kurių apraiškų apstū daugumoje eksponuojamų darbų, pradedant sparnuotais hibridais, keistu jos širdies draugo György'o Ligeti atvaizdavimu, nėščiosiomis ir motinomis bei senolėmis, baigiant hermafroditais. Žinoma, feministas ir lyties tapybės studijos iš pirmo žvilgsnio neatrodė esminiai dalykai, žiūrint į Lietuvos pirmą kartą pristatomos, niekam nežinomas Vokietijos lietuvių kūriniaus. Svarbiau – vaizdų makabrišumas, žiaurus irrealizmas, kaip autorė pati sakė, yrantys kūnai, niūrios karos pasekmės ir visa kita, paprastai aprašoma pirmojoje pastraipoje. Straipsnių autoriai nepamiršta paminėti ir Aliutės blašky mosi tautinės tapybės klausimų –

rukai kurie darbai pasirašyti su lietuvintu menininkės pavarde (tikroji pavidė – Meczies)! Ak, kaip svarbu, esmiška jos kūryboje pasirašinėti lietuviškai, palyginus su tuo bjauriu, nemégstamu žodžiu iš f raidės... Vilnius, kad nebūsū apkaltinta fanatike, atkreipusi dėmesį į tokias įdomias moters tapatybės interpretacijas, kilusias iš tos pačios visų aprašytos dailininkės biografių: griežti tévai, neleisdavę menininkai ne tik piešti, bet ir žausti kieme, nes ten yra berniukų sudėtingas romanas su G. Ligeti; domėjimasis M. Gimbutienės aprašytomis lietuvių laumėmis ir raganomis – visa tai atspindi menininkės kūryboje.

Menininkės mylimasis – kompozitorius G. Ligeti – žaismingai šypsosi tik viename žmogaus kūryne. Apsuptas paukšteliu, jis stovi apskabinęs dvi laimingų moterų dekoracijas, bet ne viena iš jų nėra Aliutė – jos gilius žvilgsnis matomas darbo apačioje, moterų siluetuose. Iš akių sklinda liepsna, uždeganti griuvėsius ir pačias moteris, nuo vienos iš jų užsi-dega ir G. Ligeti ranka. „Prancūziškas pavydas“, – skelbia kūrinio, nutaptyto 1982 m., pavadinimas. Jei gerai atmenu, R. Žukienė pasakoję, kad G. Ligeti turėjo romaną su dvimi studentėmis tuo laikotarpiu, kai dėstė Muzikos ir teatro universitete Hamburge. Apie tai sužinojusi, Aliutė savo emocinės išdavystės skaudulius išliejo ne tik šioje, bet ir kitoje, siaubingesnėje kompozicijoje 1983 metais. Pastarojoje menininkė guli embriono pozas, susigūžusi ankštame karstelyje, jos kūnas jau beveik visai suiręs, išskyrus akis, lūpas ir krūtis. Menininkė laiko glėbyje kūdikį, kurio yranti galvelė dar labiau trikdo, iškyla klausimas – ar Aliutė buvo nėščia? O galbūt tai – tik metaforinis nebegyvas jų meilės vaisius, kurio dailininkė nenori paleisti?.. Šalimaus matyt išsigandęs, perbales G. Ligeti, šiek tiek pravėrės lūpas, tarsi bandantis spėti pasiteisinti, kol jo į tamsą nenuisivedé keisti kaulėti paukštžmogiai, nešini ginklais.

„Kalbu apie harpiją. Aš galvoju ne apie šlykšią būtybę iš graikų sakmė, ne apie arfa grojantį moterišką angelą [...]. Man harprijos yra didelės, stiprios moterys, kokios jos buvo nuo pradžių. Nepaklūstančios jokiam patriarchališkai prifarsiruotam helenistiniam mitui ir tokiai pat krikščioniškai ikonografijai. Tik ji pati. Didelė ir stipri“, – rašo Aliutė laiške Danai Horakovai. Tikriausiai šioje kompozicijoje harprijos – Aliutės pagalbininkės, kurios leidžia menininkai ramiai iškirsti skausmą vienatvėje, kol pačios nubaus skriaudėjā. Kituose keliuose darbuose dailininkė pati susitapatina su harpjomis, kaip antai „Kalinėje“, kur ji vėl uždaryta ankstoje medinėje talpoje, ši kartą – narve, pro kurio skyles išlenda Aliutės alkūnė ir keliai. Vie na koja jau spėjusi transformuotis į paukščio, tamsiame fone matyt ir melsvai žalias sparnas. Aliutės žvilgsnis ryžtingas ir griežtas – pa-

mažu ji virsta didele ir stipria būtybe, nebetelpačia į patriarchalinius narvus. Jos plika galva apvyniota kruvinu tvarsčiu, kaip alegorija į erškėčių vainiką – šventą kankinystės ženkla. Tačiau netrukus Aliutė prisikels, sparnai iš žolių sutvirtės ir ji pati virs Harpijo. Kad virsmas išyko, matyt jau vėlesniame, spalvingesniame 2001 m. autoportrete su paukščio kauke. Jame Aliutė atrodo nepalaužiamą, karingą kaip ir jai ant peties tupintis paukštis. Pa-sitelkdama mitologines būtybes ji laisviau galėjo išreikšti savo skausmą ir nepasidavimą vyro dominavimui. Po išdavystės jai reikėjo feministinių „globėjų“, o vėliau ir pati tokia tapo. Žinios apie harprijas ir M. Gimbutienės aprašytas laumes raganas jai padėjo išreikšti tvirtas

ryboje. Ne, čia nenori kalbėti apie Aliutės tévą ir motiną, kurie pertekli tapybos darbe „Motinos“ – apie sunkią jos vaikystę ir tévų ne-meilę jau rašyta kitur. Noriu pakalbėti apie 3 skirtingas moteris: nėščią Aliutę („Mama“, 1982 m.), mechanizuotą trimtininkę („Auto-portretas II“, 1982 m.), ir nėščią moterį griuvėsiuose (Be pavadinimo, 2003 m.). Norint suvokti autorės, besilaikiančios G. Ligeti, autoportretą, reikėtų žinoti, kad jos mylimasis kompozitorius sirgo. Jo biografinio pažymimai, kad 1977–1982 m. sveikatos būklė buvo labai pablogėjusi. Tikriausiai Aliutė jautėsi tarsi Mergelė Marija, nuolatos slaugydamas G. Ligeti, galbūt dėl jo dailininkė 1979 m. staiga nutraukė sekmingą scenografinę karjerą. Savo globejisku-

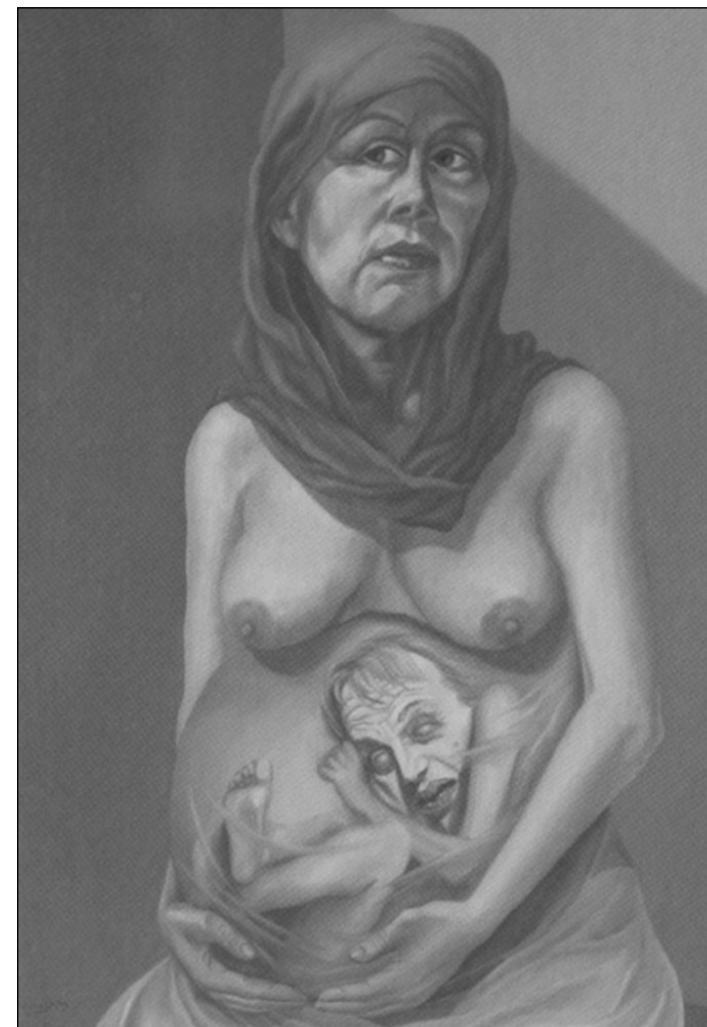
vidinės kūno konstrukcijos iš medžio ir metalo, šone matytis prisukimo raktas. Aliutė jautėsi išnaudojama kaip lélė ir norėjo izoliuotis nuo visko, užsidaryti ir tapti sau. Galiausiai kur kas vėlesniame kūrynyje, kuriame pavaizduota nuoga griuvėsiuose stovinti nėščioji, nėra aišku, ar Aliutė tapė pati save, ar kitą moterį, kadangi galva apgaubta žydra skraiste, surišta per kaklą, panašiai kaip viename žymiausiu René Magritte'o paveikslui. Griuvėsių tolumoje nusisukęs stovi paslaptingas žmogus. Nežinia, ar A. Mečys stengėsi pratesti „Meilužių“ istoriją, nes labai sunku ižiūrėti paslaptingą figūrą tolumoje. Tačiau jei tai vis delto yra Aliutiška daugiau nei pusamžių senesnio kūrinio interpretacija, čia aistra visai nedvelkia. Panaudota nuoga moteris stovi griuvėsiuose, palikta vyro, kuris išyksta tolumoje. Jų nebesiejā niekas, bejėgė moteris vis dar nieko nemato, galbūt vis dar akla nuo meilės, o štai figūra tolumoje –apsirengusi ir nudeisu galvą. Paveikslas primena pagrindinę moters silpnybę prieš vyra – reta kuri sugeba pabėgti nuo motinystės. Žinoma, yra daug vieinių tévų, tačiau nėščiosios ar nesenai pagimdžiusios paliekamos kur kas dažniau, o paskui jos dažnai pirštu badomas kaip laisvo elgesio, miegančios su kuo papuola, prisigimdančios vaikų ir negalinčios su jais susitarkyti. Aišku, nežinia, ką iš tikrujų paveikslu norėjo pasakyti Aliutė, bet moteris čia akivaizdžiai bejėgė – net jos rankos surištos!

Galiausiai menininkė eksperimentuoja su lytine tapatybe atvirai piešdama ar tapydama hermafroditus. Tiesa, dažnai nuogos moterys jos darbuose pavaizduotas su falais, vyrai – prikyje turintys užpakalius. Tačiau vyrams Aliutė nesuteikia galios (ir kartu – kančios) gimdyti, o moterims duoda galimybę tapti viaverte falinės kultūros dalimi.

Galbūt gerai, kad tik dabar rašau apie Hamburgo dailininkę Aliutę Mečys. Nors vasario mėnuo puikiai dera jos mirties metinėms prisiminimis, parodą jau daugelis pamatė ir nieko nebeigdąsi būti žodžiu iš f raidės. Pastaras tokis baisus, gal net siaubingesnis už visus tuos šméklių ir praeities kupinus Aliutės irrealizmus. Kai kurie išspėjo – silpnų nervų žmonėms lankytis parodoje nepatartina. O ir man turbūt derėjo pradžioje parašyti, kad silpnų nervų skaitytojams geriau nesmalauti. Nesenai viename LRT „auksiniame“ konkurse girdėjau, kaip džiaugėsi vienas vertinimo komisijos narys, kad dainininkės nėra feministės, vylėsi, kad iki to nedaeism.

Na, o aš labai tikiuosi, kad dæeism bent iki nebaimės šiam žodžiui ir, atverus duris naujai Aliutės Mečys parodai, galėsime drąsiai diskutuoti apie dailininkės kūrinį esmę, o ne lietuvišką jos tapatybę.

Paroda veikia iki kovo 22 d.
M. Žilinsko dailės galerija

Aliutė Mečys, „Mama“. 1982 m.

feministines pažiūras, kurios 9-ajame dešimtmetyje jau atvirai skleidėsi pasaulyne. Kai kurios harprijos Aliutės Mečys paveiksluose net su dievinamos, pavyzdžiu, 1983 m. „Motinos džiaugsmuo“ nėščiosios harprijos su žiurkių uodegomis atrodė kaip griaunantis pasauly titanai, mintantys žmonėmis, kaip ir lietuvių laumės. Tikriausiai šis kūrinyis puikiai iliustruoja išvaizduojamus „feminimo siaubus“, kurių bijota ir anuomet, ir šiai laikai. Bėganti nuo žodžio iš f raidės visuomenė, ko gero, Aliutės akimis, išvaizduoja feministės kaip matriarchato diktatūros siekėjas – bjaurius antžmogius, griaunantius pasauly ir draskančius viską, kas paimaišo po kojomis, visai kaip laumės ar harprijos.

Kitame savo autoportrete Aliutė nutapė mechanizuotą moterį, krentančią į miesto į kosmoso tušumas. Moteris laiko rankoje sulankstytą trimtinę ir porą teptukų. Tikriausiai šis darbas nurodo galutinį Aliutės atotrukį nuo seniau ją supusio pasauly į vienatvę, skirtą saviraiškai. Mechanizuotos moters girdėti prie gaktos, apnuoginamas

Pagrindinis vaidmuo menui

Pokalbis su filmo „Didelės akys“ scenaristais

Timas Burtonas – vienas originaliausių šių dienų režisierų. Jo filmuose dažnai susilieja pasaka, siaubas, animacija. Ypatingas Burtono vizualumo pojūtis prikėlė naujam kino gyvenimui komiksų didvyri Betmeną ir daugybę kitų masinės kultūros personažų. Šią savaitę ekranuose pasirodo naujausias režisieriaus filmas „Didelės akys“ („Big Eyes“, JAV, 2014), kuriame pagrindinius vaidmenis sukurė Amy Adams ir Christophas Waltzas. Pateikiame pokalbjį su filmo scenarijaus autoriais Larry Karaszewskiu ir Scottu Alexanderu. Pokalbi, kuris buvo išspausdintas žurnale „Kino“ (2015, Nr. 1), pateikiame sutrumpintą.

Filmas „Didelės akys“ pasakoja Margaret Keane – menininkės, kurios paveikslai daug metų buvo pasirašinėjami jos vyro vardu, istoriją. Kaip apie tai sužinojote?

Larry Karaszewski: Dirbome prie projekto, skirto populiarajai kultūrai, kuri išplinta kitoje planeteje ir taip sukelia jos žlugimą. Ieškojome įkvėpimo, žinoma, populiarojoje kultūroje. Pasižiūrėjome šimtus serialų, perklasėme daugybę dainų, pamatėme šimtus paveikslėlių. Galiausiai išgirdome Keane'ų istoriją, ir ji mus sukrėtė. Atrodė visiškai netikėtina, o kartu kinematografiška. Negalėjome atsišebeti, kad jos niekas dar neparodė kine.

Scott Alexander: Be to, šios istori-

jos veikėjai Margaret ir Walteris Keane'ai savaičių apvertė pasaulį aukštyn kojom. Ji savo tapyba, jis rinkodara, kurie pavertė juos garsiaus. Tad pirminė mūsų idėja liko išsaugota.

Rodėte tą jų gyvenimo laikotarpį, kuris sutampa su 6-uoju ir 7-uoju dešimtmeciais. Kodėl Jus domino būtent šie metai?

L. K.: Tai buvo lūžio laikai. Periodas, kai Margaret iš pradžių gyveno lyg atsiskyrė, niekad neprisistatė kaip savo paveikslų autorė, o paskui pagaliau prabilo pati, tapdama moterų išsilaisvinimo simboliu.

S. A.: Kuo daugiau sužinojome apie jų istoriją, tuo labiau prisirišome prie jos emocionaliai ir norėjome parodyti daugiau. Ilgai rašėme ši scenarijų. 2003-aisiais nyvukome į San Fransiską susipažinti su Margaret. Filmas sukurtas tik 2014 metais, tad matote – dailininkė buvo mums labai kantri ir turėjo ką pasakoti.

Bet kalbant rimtais: kodėl filmas buvo kuriamas taip ilgiai?

S. A.: Ko gero, sunkumų kilo dėl jo žanro. Prodiuseriai skaitė dar tik scenarijaus apmatus ir manė, kad tai dar viena istorija apie menininką, dar viena stereotipinė biografija, pasakojimas apie ypatą žmogų, pakeitusi kurią nors gyvenimo sričių. Tačiau mums rūpėjo būti aukščiau viso to. Nenorėjome dar vieno

„Didelės akys“

pretzeningo pasakojimo apie bohemos atstovą ir jo keistenybes. Norėjome Margaret istoriją papasakoti jos meno dvasia, vadinas, sukurti filmą, kuris bus pramoga, bet kartu ir priartins prie žiūrovų vienos didžiausių šiuolaikinių menininkų gyvenimo įvykius. Keane darbai – tai jau sudėtinė populariosios kultūros dalis, tad kaip būtume galėję apie ją papasakoti, jei ne jos kalba?

Jums iškilo sunkus uždavinys. Turėjote sukurti Walterio personažą, remdamiesi spaudos straipsniais ir Margaret pasakojimais.

S. A.: Peržiūrėjome visus prieinamus straipsnius, kuriuose jis kažkaip buvo paminėtas. Likusių informaciją mums turėjo suteikti Margaret, juk negalėjome sau leisti, kad Walterio personažo pagrindas būtų tik paskalos.

L. K.: Panašiai buvo ir su kitaip aspektais, pavyzdžiui, Keane'ų ir jų dukters santykiais. Margaret turėjo atsakyti į daug klausimų, išaiškinti dalykus, kurie mums kėlė įtarimą. Būtent iš jos sužinojome, kad ji neturėjo jokių draugų, nes Wal-

teris pasirūpino pašalinti juos iš Margaret gyvenimo.

S. A.: Sunkiausia buvo pasirinkti, apie ką pasakosime. Juk filme ne galima pasakoti Margaret istorijos nuo tos akimirkos, kai ji gimsta, iki mūsų dienų. Reikia pasirinkti atspirties taškus. Žinoma, stengėmės sudėti į istoriją svarbiausius jos gyvenimo faktus, bet daugumą ju galima rasti enciklopedijoje. Tačiau joje nerasi emocijų, kurios ją jungė su dukterim ar su Walteriu. Todėl nuspindėme parodyti būtent jausmus. Walteris yra ne tik blogasis. Tai taip pat verslus, žavus vyriškis, kurį galima įsimylėti.

L. K.: Daugiausiai tai Margaret nuopelnas, kuri dažnai kartojo, kad jei ne Walterio rinkodaros sugerbėjimai, ji dabar nebūten ten, kur yra. Ji išitikinusi, kad Walterio rinkodaros strategija pavertė jos paveikslus garsiais, nors iš pradžių autorystė priklauso jam.

S. A.: Mums buvo svarbu, kad Walteris būtų spalvingas, žavus ir kerintis. Žiūrovas turi jį įsimylėti iš pat pradžių taip, kaip ji pamilo Margaret. Filmo pabaigoje Walteris nuoširdžiai tiki, kad yra geras žmo-

gas, ir veikia ne tik dėl išskaičiavimo. Turėkite omenyje, kad visi filme jo duoti pažadai buvo išpildyti. Jis išgarsino jos meną, jie sulaukė sėkmės. Iš pradžių net atrodo, kad tai jis – pagrindinis filmo veikėjas. Taip įvyksta todėl, kad mes priemėme Margaret požiūrį, juk ji iškart nesuvokia savo vaidmens. Ji įsižiūrėjusi į Walterį, tad jis – pirmame plane, ji – pasyvi. Amy Adams tai puikiai pertiekė. Bet galiausia ateina lūžis. Margaret suvokia, kad Walteris ją išnaudoja.

L. K.: Kai Margaret tai suvokia, filme tonas dreifuoja link Hitchcocko. Timas Burtonas panaudojo paňašius triukus kaip ir saspenso meistras. Vieną akimirką heroje atrodo, kad ji nežino, su kuo praleido pastaruosius kelerius savo gyvenimo metus. Kad nepažįsta žmogaus, salia kurio kasryt atsibunda. Ji yra spaustuose.

Timas Burtonas garsėja dėmesiu detaliams.

L. K.: Timas dirbo prie šio projekto pirmiausia todėl, kad yra vizualus menininkas. Kas kitas galėtų papasakoti tapytojos istoriją, jei ne vaizdams ypač jautrus žmogus? Jei filmą būtų kūrės režisierius, kuriam svarbiausia žodžiai, nebūtume sutarę. Burtonui puikiai pavyko susieti dvi istorijas: menininkės Margaret ir moters Margaret gimimą.

PARENGĖ KORA ROČKIENĖ

Gyvenimo praktika

Nauji filmai – „Visko teorija“

Agnė Mackevičiūtė

2012 m. Londone vykusias parolimpinės žaidynes pradėjo triukšmingas šou. Išimintiniausios šio atidarymo akimirkos – paralyžiuoto mokslininko kosmologo Stepheno Hawkingo pasiodymas ir kompiuteriniu balsu per jam specialiai sukurta įranga nuskambėjusi kalba, kurioje jis priminė savo teorijas apie ribų neturinčią visatą ir teigė, kad ribų nereikėtų ir žmonių siekiams.

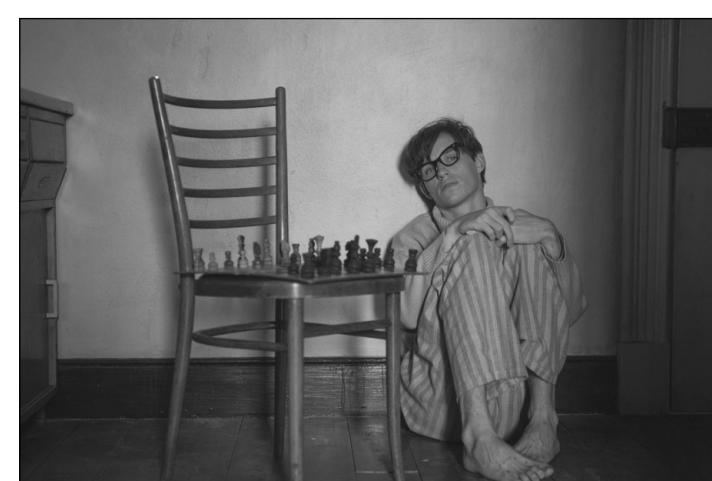
Dabar jau septyniadesimt trejų metų britas nuo dvidešimt vienų serga amiotropine lateraline sklerozė. Ši liga sunaikino kadaise energingo, nenustygtančio jaunuoliu raumenis ir prikaustė prie invalido vežimėlio. Rodos, šis faktas ir vaizdas tokie nepakeliamai trikdantys, kad net du filmai priešinasi šiai aplinkybei ir rekonstruuoja mokslininko jaunystę, kai jis dar buvo sveikas. Filmai pabrėžia pirmųjų akistatų su liga akimirkas, kai Hawkingas sužino diagnozę, puola į neviltį, tačiau palaikomas mylimos merginos sugeba atsiesti, gyventi ir dirbtis toliau. 2004 m. televiziniame Philipo Martino „Hokinge“ jį

suvaidino Benedictas Cumberbatchas. Pernykočiaiame Jameso Marsho filme „Visko teorija“ („Theory of Everything“, D. Britanija, 2014) šiltą ir žavų, jau „Auksinį gaubli“ laimėjusį ir „Oskarui“ nominuotą vaidmenį sukurė Eddie Redmayne’as.

Hawkingo mintys apie beribius žmonių siekius sufleruoja atsakymą ir į kitą klausimą – kodėl įdomiaus dokumentiniais filmais išgarsėję Jamesas Marshas („Žmogus ant lyno“ pelnė „Oskarą“, išpudingas buvo ir „Projektas Nim“, analizuojantis keletą dešimtmecius trukusį kontroversiškų eksperimentų su šimpanze) įmėsi ganėtinai komercinio romantiškų dramos žanro? Norėtusi tikėti, kad šis filmas, kuriame koncentruojamas į asmeninį, šeimininkų mokslininko gyvenimą, nėra tik patogus būdas pasinaudoti garsiu vardu ir užsidirbti pasakojant apie jo buitį. Norėtusi tikėti, kad režisierius siekė išplėsti mūsų sampratą apie šią ypatą asmenybę. Šmaikštų ir daugiausia mokslinėms Hawkingo idėjoms skirtą dokumentinį filmą pagal jo knygą „Trumpa laiko istorija“ jau 1991 m. sukūrė Errolas Morrisas, gal todėl Jamesas Marshas

čiemsit kitos šio neeilinio žmogaus gyvenimo pusės ir ekranizavo pirmosios mokslininko žmonos Jane Hawking prisiminimų knygą „Kelionė į begalybę“. Mano gyvenimas su Stephenu“ („Travelling to infinity: My life with Stephen“). Ar pavyko?

„Visko teorija“ – tai ypač diskrečiškas, britiškai puritoniskas pasakojimas (vos keletas bučinių – Jane Hawking yra atvirai religinga) apie moters pasiaukojojimą šeimai, šviesiasias ir juodąsias santuokinio gyvenimo akimirkas, sutuoktinių pagarbą vienas kitam. Dabartiniais vienišių laikais, kai žmonėms vis sunkiau rasti priežasčių likti kartu nei išsisirkštinti, ši prieš keletą dešimtmecius įvykusi istorija net gali pasirodyti anachroniška. Tačiau puiki Redmayne’o ir Felicity Jones (aktorių taip pat nominuota „Oskarui“) vaidybą įtikina, įtraukia. Feminiškai nusiteikusiems žiūrovams tai galėtų būti vienas vis dar retų filmų, kurie moters vaidmuo nesuprastina masi iki silpnos, plokščios, isteriškos vargšelės tipažo. Džeinė nuolat rūpinasi ne tik vyro, bet ir savo gyvenimu, todėl su ja lengva tapatinti. 6–9-ojo dešimtmecijų atmosfera

„Visko teorija“

filme taip pat atrodo natūraliai, nerzina. Ir nors kai kurie kritikai teigia, kad šiuo filmu režisierius padėdė peržengti save, akivaizdu, kad pasitarnavo Marsho patirtis kuriant archyviniais kadrais parentus dokumentinius filmus. Daugybė „Visko teorijos“ scenų nufilmuota tarsi mėgėjišku stiliumi, menančiu tais laikais atsiradusias nešiojančias kino kameras ir dėl jų išpopularėjusias šeimyninio gyvenimo kronikas. Deja, šiuo gebėjimu kurti autentišką namų romantiką šiek tiek užsižaidžiamą, jis brukama dažnai, rodoma šalia lūdnų, nevilties kupinių suvokimo apie vis didėjančią negalią scenų, todėl žiūrovas beveik višą filmo laiką, t.y. dvi valandas, virkdomas. Taigi net tamsioje kino salėje mėgstantiems gerai išsiverkti žiūrovams patartina pasiimti pa-

pildomą nosinaičių pakelį.

Didžiausias filmo trūkumas – klaidinantis pavadinimas „Visko teorija“, nurodantis į Stepheno Hawkingo siekį rasti raktą, paaškinantį visatą. Besidominčius mokslininko idėjomis filmas net gali supykdyti, nes tų idėjų čia tikrai stigs. Tokiu atveju geriau žiūrėti Errolo Morriso dokumentiką arba tiesiog griebtis knygos, nes kyla išpūdis, kad fizika „Visko teorijoje“ vulgariai suprimytinama ir pateikiamā tik tada, kai randamas būdas ją kaip nors parauskliai pademonstruoti: per vaizdingą palyginimą su kavos puodeliye besisukančiu pieno šlakeliu, šokančiomis poromis ar žirneliais ir bulvėmis. „Visko teorija“ – filmas ne apie visatos teoriją, o apie rūščią, kartais melodramatišką šeimyninio gyvenimo praktiką.

Istorijos veidrodžiai

Prasidėjo 65-asis tarptautinis Berlyno kino festivalis

Živilė Pipinytė

Ketvirtadienio vakare Berlyne ispanų režisierės Isabel Coixet filmu „Niekas nemégsta nakties“ („Nobody Wants the Night“) iškilmingai atidarytas 65-asis tarptautinis kino festivalis. Filmo veiksmas nukelia į 1908-ųjų Grenlandiją ir pasakoja apie Arkties tyrinėtojo žmoną, norinčią padėti vyriui ir įkurti stovyklavietę. Tačiau Juliette Binoche heroinė nelabai išsivaizduoja, ką reiškia arktinis šaltis ir kaip ji išgyventi. Jai padės jauna inuitė, gyvenanti ledo name. Dviejų skirtinį civilizaciją, bet stiprių moterų suartėjimo istorija spalvingame istoriniame fone, matyt, neatsitiktinai pasirinkta festivalio atidarymui. Juk pernelykštis atidarymo filmas – istorinė Weso Andersono stilizacija „Viešbutis „Didysis Budapeštas“ – vis dar pelno apdovanojimus. Regis, ir šiemet istorija bus ne vieno Berlinalės filmo tema ar fonas. Dar sunku pasakyti, kas paliks didžiausią išpūdį, bet milžiniškoje festivalio programoje jau spėjau pasižymeti kelis filmus, kurių aprašymai žadina viltis.

Į XX a. pradžią atsigréžė Werne- ris Herzogas, jo konkursinio filmo „Dykumas karalienė“ („Queen of the Desert“) heroinė – britų mokslininkė, rašytoja ir slaptųjų tarnybų agentė Gertrude Bell (1868–1926). Trečiojo dešimtmecio pradžioje ji suvaidino lemiama vaidmenį formuojant politiką Artimuosiuse Rytose ir tapo derybinke tarp britų bei buvusių Otomanų imperijos musulmonų vadų: kalbų mo- kėjimas, susitikimai su įtakingais

Kairo, Basros ir Bagdado veikėjais suteikė jai skirtinį pusį pasitikėjimą ir pagarbą. Pagrindinį vaidmenį Herzogo filme sukūrė Nicole Kidman ir tai truputį baugina, ar filmas netaps tik moteriška „Arabijos Lorenso“ versija, bet viliosi, kad „Dykumas karalienė“ sugražins gerokai primirštą didžiojo kino vizionierius stilii.

Kito konkursinio filmo „Aferim!“, kuris festivalio programoje įvardytas „Balkanų vesternu“, kūrėjas rumunas Radu Jude žada kelione į 1835-ųjų Ryti Europą, tuometinę Valakiją (bijau, kad ji niekad nebuvu Balkanų dalis), ir pasakoja žandaro tévo ir jo sūnaus odisejā ieškant „cigonų vergo“, kuris įtarimas turėjės meilės ryšį su vietinio bajoro žmona. Filmo heroinų laukia susitikimai su skirtinį tautybių ir tikėjimų žmonėmis – turkais, rusa, krikščionimis, žydais, rumunais ir vengrais. Visi jie turi savo prietarų ir nusistatymų, perduodamų iš kartos į kartą. Ši parabolė apie Europos pakraščius sukurta remiantis dokumentais ir dainomis, kurios bene tiksliausiai išsaugojo skirtinį tautų tapatybę.

Pastebėjau, kad visada politiškai angažuotos Berlinalės konkurse po ilgokos pertraukos šiemet vėl atsirado filmų iš Rytų ir Vidurio Europos. Tai suprantama, nes svarbiausia įvykiai dabar vyksta Ukrainoje, nuo jų priklausys ir Europos ateitis. Ukrainoje buvo filmuota ir dalis konkursinio Aleksejaus Germano jauno filmo „Po elektriniai debesimis“ („Pod električeskimi oblakami“, Rusija, Ukraina, Lenkija). Filmas

nukelia į netolimą ateitį – 2017-uoju. Pasaulis laukia didelio karo, bet filmo heroinai, kuriuos klasikinė rusų literatūra pavadinčiai „nereikalingais žmonėmis“, stengiasi gyventi toliau. Jų likimus susieja vienas nebaigtas statynas, aplink kurį ir klostosi filmo veikėjų istorijos. Jaunasis Germanas (ko gero, juo režisierius liks dar ilgai) ankstesniame „Popiereniame kareivyje“ irodė mokas kurti posovietinės erdvės viziją, iš tėvo jis išmoko ir dėmesio detalėms. „Po elektriniai debesimis“ buvo kuriamas ne vienus metus, regis, keitėsi ir jo koncepcija, todėl idomu, kas iš viso to išėjo, juolab kad scenarijaus bendraautoriumi įvardytas ir visai kitokios jausenos kūrėjas Krzysztofas Zanussi.

Prieš mėnesį rusų žiniasklaida rašė, kad Maskvos valdininkai pasiūlė Peteriui Greenaway'ui perrašyti kai kurias scenarijaus apie Sergejų Eizenšteiną vietas. Valdininkų netenkino, kad būsimame filme bus atskleistas rusų kino klasiko homossexualumas. Man regis, jie pavėlavavo, nes pirmasis Greenaway'aus filmas apie didžių režisierių „Eisenšteinas Guanachuate“ („Eisenstein in Guanajuato“, Olandija, Meksika, Suomija, Belgija) jau bus rodomas Berlinalės konkurse. Filme rodomi 1931-jeji, kai trisdešimt trejų pasaulį sudrebinusio „Šarvuocio „Potiomkinis““ autorius atvyko į Meksiką kurti filmo apie Meksikos revoliuciją. Čia jo draugais tapo Frida Kahlo, Diego Rivera, kitos Meksikos garsenybės, čia jis išgyveno išpūdingą meilės nuotykį. Netrukus Stalino sugražintas į SSSR, režisierius

niekad nepamatė nufilmuotos „Que viva México“ medžiagos, kuri iki šiol sugeba stulbinti ne tik Eizenšteiną gerbėjus. Ekscentriškus personažus menininkus garbinančiam Greenaway'ui Eizenšteinas, manau, suteikė galimybę sukurti, kaip jis pats sakė, tragiško klouno istoriją.

Idomu, kaip į „Eisenšteiną Guanachuate“ suraguos vienas geriausiai režisieriaus kūrybos žinovų, Eizenšteino namų-muziejaus ir Kino muziejaus Maskvoje steigėjas, kino istorikas Naumas Kleimanas. Per nai jis buvo priverstas pasitraukti iš Kino muziejaus direktoriaus pareigų, nors jo ginti vieningai stojo paulilio kino bendruomenė. Berlyno kino festivalis šiemet pagerbs Kleimaną „Auksine kamera“, kuri nuo

1986 m. teikiama svarbiems kino veikėjams kaip ypatingos pagarbos ir pripažinimo ženklas. Ceremonija vyks vasario 12 dieną. Po jos bus parodytas Tatianos Brandrup filmas „Kinas: viešas reikalas“ („Cinema: A Public Affair“), skirtas Kleimanui ir ne vienai kinematografininkai suformavusiam iš Kino muzieju.

Kita „Auksine kamera“ šiemet bus apdovanotas ir garsus dokumentininkas Marcelis Ophülsas. Apskritai dokumentiniam kinui, jo žanru bei formą įvairovei Berlyno kino festivalis šiemet skirs itin daug dėmesio – žadama parodyti per 80 dokumentinių filmų, surengti diskusijų su garsiais kūrėjais, susitikimų su dokumentinio kino prodiuseriais, kūrėjinių dirbtuvėmis, vis gausiai viame pasaulyje rengiamų dokumentinio kino festivalių pristatymų bei susitikimų su jų direktoriais.

„Dykumas karalienė“

Sėkminges šiemet Berlynas ir lie туvių kinematografininkams. I antrą oficialią Berlyno kino festivalio Panoramos programą atrinktas Alantės Kavaitės filmas „Sangailė“, tame suvaidinusি Aistė Diržiūtė įtraukta į jaunus Europos aktorius Berlinalėje reklamuojančią „Shooting Star“ programą. Pirmasis „Sangailės“ seansas žiniasklaida vyks jau vasario 7 dieną.

Jaunojo kino forumo programoje aptikau ir dar vieną filmą, kuriamo minima Lietuva. Tai Izraelio kūrėjų Limor Pinhasov Ben Yosef ir Yaronu Kaftori Ben Yosefo filmas „Me'kivun ha'yaar“ („Out of the Forest“), kurio pagrindas – Panerių žudynių stebėtojo žurnalisto Kazimiero Sakowiczaus dienoraštis.

Konkursinius filmus vertins žiuri, kuriam šiemet vadovauja amerikiečių režisierius Darrenas Aronofsky. Žiuri sudaro vokiečių aktorius Danielis Brühlis, Pietų Korėjos režisierius Bong Joon-ho, prodiuserė Martha De Laurentis (JAV), režisierė iš Peru ir Berlyno „Auksinio lokio“ savininkė (už filmą „Liūdesio pienas“) Claudia Llosa, prancūzų aktorė Audrey Tautou ir JAV prodiuseris Matthew Weinėris, kurio „Reklamos vilkai“ gerai žinomi ir lietuvių žiūrovams.

„Prometėja“. Prašoma suma neviršijo išlaidų pastarojo filmo aktorių grimui.

Visi išvardyti filmai gana nauji, bet, manau, daugiausia džiaugsmo sukels 1968 m. Sergio Leone's šeštasis, iš kurio mokėsi dešimtys vėliau klasikais tapusiu kūrėjų, „Kartą laukiniuose Vakaruose“. Filmą TV3 rodyti patims išvermingiausiams ir ištikimiausiams – 7 d. 2 val. nakties. „Kartą laukiniuose Vakaruose“ siužetas paprastas: jauna našlė atsisako parduoti savo žemę, per kurią turi būti tiesiamas geležinkelis. Dėl to žuvo ir ankstesnis fermos savininkas. Tačiau ginti moters stoja banditas ir paslaptinges žmogus su armonikėle. Viskas parodyta taip virtuoziškai, kad filmas veikia visas jusles, sukelia sunkiai apibūdinamą palaimą net ir žiūrint į nežinia kelintą kartą. Tarp scenarijus autorų – Bernardo Bertolucci ir Dario Argento, vaidmenis sukurė Claudia Cardinale, Henry Fonda, Jasonas Robardsas, Charles Bronsonas, filmas trunka per tris valandas, jo patys ilgiausiai pradžios titrai ir nuostabi Enio Morricone's muzika, su kuria ankstyva kava bus dar skanesnė.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

„Kartą laukiniuose Vakaruose“

čiu) visada susiję su sudėtingais prisiminimais ir jaunystės traumomis. Tate Taylor filmo „Tarnaitė“ (TV3, šv. 6 d. 01.30) istorija – ir prisiminimas apie rasių segregaciją JAV pietuose. Filmas nukelia ne į tokią seną praeitį – 7-ajį dešimtmétį, jis kupinas schemų ir gana supaprastintų personažų, bet su malonumu prisiminimis, nes vieną pagrindinių vaidinių filmę sukurė Emma Stone. Neabejoju, kad ji žavi ne tik tokius pagyvenusius vyrus kaip mudu su Woody Allenu. Šiame filme dvi juodaodės tarnaitės ir maištingoji Stone heroinė kovoja už konkretų teisingumą, bet iš tikrujų ir prieš vieną sistemą.

Dougo Limano filmo „Sąžiningas žaidimas“ (TV3, 7 d. 24.00) veikėja – taip pat kovotoja. Filmo pagrindas – tikra su karu Irake susijusi istorija, kuris herojai kovoja už konkrečius keršto ir šlovės. Policininkas – radikalų kovos su nusikalstamumu metodų šalininkas.

Politikų gyvenimais ir darbai – neisiaugianti satyra, jos tiek daug te-

Rodo TV

Pagonių aukos

Stengiuosi vengti lietuvių žiniasklaidos istorijos, bet kartais nuo jos neįmanoma pabėgti. Taip atsitiko ir su berniku iš Norvegijos, kurio istorija jau kelios dienos pučia visi žiniasklaidos kanalai. Manau, kad tiesos, kas iš tikrujų įvyko, nėra nereikia, nes tada gal tektų pripažinti, kad lietuvių motinos nėra tokios idealios, kaip apie save kalba. Per LRT „Panoramą“ pamačiusi prie Norvegijos ambasados pike-tuojančius tautiečius, supratau, kad ten susirinko tie patys, kurie dar vienai nesenai „gynę“ mergaitę iš Pakaučės. Tik dabar gal tarp jų buvo daugiau tautiškų žalių žmogeliukų – vaikų gynėjai lietuvių taip pat mėgsta karines uniformas. Kita vertus, ar gali būti geresnė auka ant patriotizmo aukuro už vaiką?

Manau, kad tuos gynėjus ijkvėps ir Pascalis Laugier filmas „Aukštas žmogus“ (TV3, šv. 6 d. 23.35). Filmo heroinė Džulija (Jessica Biel) gyvena miestelyje, kur nuolat dingsta vaikai. Iš pradžių ji netiki legendomis apie tai, kad juos išsiveida dingsta vaikai. Iš pradžių ji netiki legendomis apie tai, kad juos išsiveida dingsta vaikai. Iš pradžių ji netiki legendomis apie tai, kad juos išsiveida dingsta vaikai.

Maži miesteliai (ypač amerikie-

kios heroinė – JAV slaptąją agente (Naomi Watts) – išdavė pati Baltijų rūmų administracija.

Politikų žaidimai ir jų taip megstantos riaušės – ne visada tik dramedijos tema. Stuardo Urbano juodoji komedija „Ar galiu jus nužudyti“ (LRT, 6 d. 22.40, LRT kultūra, 7 d. 21 val.) perkels į Londoną, kur vyksita neramumai – nepatenkinti jau nuolaija apiplėšinėja parduotuves, bet tuo viskas nesibaigia. Įvyksta žmogžudystė, ją užfiksavęs vaizdas įkeliamas į internetą, pasipila grafinimai, kad tai tik pradžia. Sceną stebi ir policininkas (Kevin Bishop), jis važinėja dviračiu ieškodamas keršto ir šlovės. Policininkas – radikalų kovos su nusikalstamumu metodų šalininkas.

Politikų gyvenimais ir darbai – neisiaugianti satyra, jos tiek daug te-

levizorių ekranuose, kad pasilistu ekrane normalių žmonių, tikru jausmu, nuoširdžiu apmąstymu. Manau, kad to siek filmu „Dangus aukštai“ (TV1, šv. 6 d. 22.45) režisöroje debiutavusi aktorė Vera Farmiga.

„Dangus aukštai“ sukurta pagal 2002 m. pasirodžiusi autobiografinių Carolyn Briggs romaną. Filmo heroinė aštuoniolikmetė Korin pagimdė vaiką, bet gyvenimas klostosi ne taip, kaip ji tikėjosi. Bėgdama nuo nevilties mergina su vyru atsiduria ortodoksiškoje religinėje bendruomenėje. Filmas apima trisdešimt heroinės gyvenimo metų. Po išsižadėjimų, apribojimų, abejonių dešimtmeciu ji pabandyti rasti drąsos sugrįžti į ankstesnį gyvenimą. Beje, jauną Korin suvaidino režisierės sesuo Taissa.

Kitokio gyvenimo siekia ir Seano Elliso 2013 m. filmo „Metro Manilia“ (LRT kultūra, 11 d. 21.30) veikėjai – Oskaras Ramiresas su šeima, kuris iš skurdžios Filipinų siaurus nusprendžia persikelti į Manilos metropolij. Naujoje vietoje Ramirezas sutinka žmogų, kuris, pasirodo, ilgai laukė kažko panašaus į jį.

Ellisas – profesionalus fotografas, jis yra bendradarbiavęs su Davidu Lynchu. Pris šio filmo atsiradimo prisiėdo Ridley Scottas. Kaip juokaujasi Ellisas, kai jis pasiūlė Scottui tapti filmo prodiuseriu, šis kūrė

Parodos	KAUNAS	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS		
Nacionalinė dailės galerija <i>Konstitucijos pr. 22</i> XX a. Lietuvos dailės ekspozicija Kazimieras Zimblytės (1933–1999) ankstyvosios kūrybos paroda	iki 15 d. – Dainius Liškevičiaus paroda „Labyrintus“	Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus <i>Latako g. 3</i> Eglės Gineitytės paroda „Éjimas į soda“ Elenos Grudzinskaitės paroda „Amžinės išsalas“
Galerija „Vartai“ <i>Vilniaus g. 39</i> iki 7 d. – Jurgos Barilaitytės paroda „Abrakadabra“ Indrikio Gelzio (Latvija) personalinė paroda	Galerija „Aidas“ <i>Trakų g. 13</i> Algirdo Petruolio gimimo šimtmečiu skirta paroda	M. Žilinsko dailės galerija <i>Nepriklausomybės a. 12</i> Paroda „Nuo fiordų iki Alpių viršukalnii: Europos peizažai iš Mykolo Žilinsko (1904–1992) kolekcijos“ Paroda „Aliutė. Dailininkės Aliutės Mečys asmenybė ir kūryba“
„Prospekt“ fotografijos galerija <i>Gedimino pr. 43</i> iki 7 d. – Irenos Giedraitienės fotoparoda	Kauno paveikslų galerija <i>K. Donelaičio g. 16</i> Paroda „Geriausias metų kūrėjų“	Kauno paveikslų galerija <i>K. Donelaičio g. 16</i> Paroda „Geriausias metų kūrėjų“
Taikomosios dailės muziejus <i>Arsenalo g. 3A</i> Paroda „Maistas buduare“ (XX a. aštunto dešimtmečio mada iš A. Vasilejevo kolekcijos) Paroda „Absoliuti tekstile. Nuo ištaukų iki XXI.“	Marijos ir Jurgo Šlapelių muziejus <i>Piliés g. 40</i> iki 13 d. – Vilniaus kultūros centro Dailės studijos „Palėte“ paroda „Jau saulelė vėl atkopdama budino svetą...“	Galerija „Menos parkas“ <i>Rotušės a. 27</i> iki 14 d. – Vladimiro Kasatkino paroda, skirta 90-osioms gimimo metinėms „Kaip gyveni dailininkė? – paskambink seneliui...“ Alekso Andriuškevičiaus paroda „Litrožis“
Vytauto Kasiulio dailės muziejus <i>A. Gošauto g. 1</i> Retrospektivinė Vytauto Kasiulio kūrybos ekspozicija	LTMKS projektų erdvė „Malonioji 6“ <i>Malonioji g. 6</i> iki 14 d. – Nabilos Irshaid paroda „Kur skristum, jei turėtum skraidantį kilimą?“	KLAIPĖDA
Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenatas <i>Arsenalo g. 1</i> Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a. Lietuvių liaudies menas Kryždirbystė	Šv. Jono gatvės galerija <i>Šv. Jono g. 11</i> Tarptautinė vaikiškų knygų iliustracijos paroda „Baltijos iliustracija“	Baroti galerija <i>Aukštajoji g. 3/3a</i> nuo 6 d. – Zinaidos Vogelienės gobelenų paroda „Pusiausvyra“
Kazio Varnelio namai-muziejus <i>Didžioji g. 26</i> K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44	Galerija „Arka“ <i>Aušros Vartų g. 7</i> Paroda „Šviesos spalva“ Raimondas Jatkveičiūtės–Kasparavičienės skulptūrų ir tapybos paroda „Pasikartojimai“ „Aqua 12“ grupės akvarelių darbų paroda „Skaidrumo palie(s)t“	Klaipėdos galerija <i>Bažnyčių g. 6</i> Žydrūnės Kriūkaitės–Juciuvienės tekstilės paroda „Manochromija“
Bažnytinio paveldo muziejus <i>Šv. Mykolo g. 9</i> Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija Aleksandro Šepaus juvelyrės paroda Paroda „Abroždėliai. Iš kun. Mozės Mitkevičiaus rinkinio“ iki 7 d. – paroda „Atminties ženklai: Rimanto Sakalauskio kūryba“	Galerija „Meno niša“ <i>J. Basanavičiaus g. 1/13</i> iki 7 d. – Broniaus Gražio paroda „Vienna gatvė“ nuo 10 d. – Pauliaus Šliaupos tapybos paroda „Baltos dienos ritualai“	ŠIAULIAI
Šiuolaikinio meno centras <i>Vokiečių g. 2</i> Paroda „Meel. Vahtra. Farkas_ idealistinė funkcija“ (Estija)	Lietuvos dailininkų sąjungos galerija <i>Vokiečių g. 2</i> Roberto Antinio paroda „Paišinai“	„Laiptų galerija“ <i>Žemaitės g. 83</i> nuo 6 d. – Aloyzo Stasiulevičiaus tapybos paroda „Gyvybės vanduo“
VILNIAUS DAILES AKADEMIJOS GALERIJOS	Galerija AV17 <i>Aušros Vartų g. 17</i> iki 13 d. – Algijo Kasparavičiaus paroda „Iščitys“	Dailės galerija <i>Vilniaus g. 245</i> nuo 12 d. – paroda „1/1. Vienas autorius – vienas kūrėjus“ Petro Rakšto fotografijų paroda „Pasaulio bamba. Tiltai, vanduo, šešeliai, statiniai“
Parodų salės „Titanikas“ <i>Maironio g. 3</i> Šiuolaikinio meno paroda „10 × 10 = 100% Jacquard“ iki 14 d. – Gyčio Skudžinskio paroda „12 fotografijos tiesių“	Vilniaus rotušė <i>Didžioji g. 31</i> Prancišaus Gerliko tapybos paroda „Kalbančios spalvos“	Spektakliai
Galerija „Akademija“ <i>Pilies g. 44/2</i> iki 15 d. – Latvijos dailės akademijos Grafikos ir Tapybos katedrų studentų paroda „Lynoja“	Galerija „Kunstkamera“ <i>Ligoninės g. 4</i> Paroda „Nox lunaris Nox perfecta“	VILNIUS
Tekstilės galerija „Artifex“ <i>Gaono g. 1</i> Eglės Kuckaitės paroda „Somatini“	Teatro, muzikos ir kino muziejus <i>Vilniaus g. 41</i> Gražinos Konstancijos Remeikaitės paroda „Kostiumas“	Nacionalinis operos ir baletų teatras 6 d. 18.30 – G. Verdi „TRAVIATA“. Dir. – R. Šerenikas 7 d. 18.30 – G.F. Händelio „ALEKSANDRO PUOTA“. Dir. – V. Lukočius
VDA galerija „5 Malūnai“ <i>Malūnų g. 5</i> iki 7 d. – VDA magistrantūros studentų paroda „Radinys“	Rašytojų klubas <i>K. Sirvydo g. 6</i> Danguolės Raudonikienės tapyba	Nacionalinis dramos teatras Didžioji salė II. 6 d. 18.30 – W. Shakespeare'o „ISTABIOJI IR GRAUDŽIOJI ROMEO IR DŽŪLIETOS ISTORIJA“. Rež. – O. Koršunovas 7 d. 18.30 – K. Binklio „ATŽALYNAS“. Rež. – J. Vaitkus
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ <i>Dominikonų g. 15</i> Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai	Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija „Vėjas“ <i>Vilniaus g. 39</i> Malvinos Jelinskaitės–Vilimienės fotografijos	Nacionalinis operos ir baletų teatras Didžioji salė II. 6 d. 18.30 – W. Shakespeare'o „ISTABIOJI IR GRAUDŽIOJI ROMEO IR DŽŪLIETOS ISTORIJA“. Rež. – O. Koršunovas 7 d. 18.30 – K. Binklio „ATŽALYNAS“. Rež. – J. Vaitkus
Galerija-dirbtuvė „RA“ <i>Pranciškonų g. 8</i> iki 10 d. – Vido Poškaus paroda „Tapyba. 1934–ieji“	„Skalvijos“ kino centras <i>Gošauto g. 2/15</i> iki 15 d. – Linos Jakubauskaitės autoportretų paroda „12“	Rusų dramos teatras 6 d. 18.30 – L. Agulianskio „ŽIRBLIO LIZDAS“. Rež. – V. Serovas 7 d. 11, 13 val. – Z. Hopp „STEBUKLINGOJI KREIDELĖ“. Rež. – O. Lapina 7 d. 18.30 – V. Mucharjamovo „AČIŪ, MARGO!“ Rež. – J. Šciukis 8 d. 12 val. – J. Šciukio „MOROZKO“. Rež. – J. Šciukis
Valstybinis jaunimo teatras <i>Mažoji salė</i>	„Skalvijos“ kino centras <i>Gošauto g. 2/15</i> iki 15 d. – Linos Jakubauskaitės autoportretų paroda „12“	Vilniaus mažasis teatras 6 d. 18.30 – M. Gorkio „MOTINA (VASA ŽELEZNOVA)“. Rež. – K. Glušajevas 7 d. 18.30 – M. Ivaškevičiaus „MADAGASKARAS“. Rež. statytojas – R. Tuminas, rež. – A. Dapšys 8 d. 12, 15 val. – PREMJERA! „SEPTYNI NYKŠTUKAI IEŠKO SNIEGUOLĖS“. Rež. – E. Jaras 10 d. 18.30 – M. Ivaškevičiaus „MISTRAS“. Rež. – R. Tuminas 11 d. 18.30 – J. Tumo-Vaižganto „DÉDÉS IR DÉDIENÉS“. Rež. – G. Tuminaite 12 d. 18.30 – A. Čechovo „TRYŠ SESERYS“. Rež. – R. Tuminas 13 d. 18.30 – Nacionaliniamė dramos teatre – N. Gogolio „REVIZORIUS“. Rež. – R. Tuminas 13 d. 18.30 – „MEISTRIŠKUMO PAMOKA (MARIA CALLAS)“. Rež. – G. Padegimas (kultūros paramos fondo „Rūta“ renginys)
10 ps.	Mažoji salė 6 d. 19 val. – T. Kavtaradzės „KELETAS PO-PELYTĘ“. Rež. – A. Jankevičius (Salė 99)	Oskaro Koršunovo teatras 9 d. 19 val. – OKT studijoje – A. Čechovo „ŽUVĖDRA“. Rež. – O. Koršunovas
	Mažoji salė 6 d. 19 val. – T. Kavtaradzės „KELETAS PO-PELYTĘ“. Rež. – A. Jankevičius (Salė 99)	Teatras „Lelė“ Didžioji salė 7 d. 12 val. – Just. Marcinkevičiaus „GRYBŲ KARAS“. Rež. – A. Mikutis 7 d. 18.30 – PREMJERA! „MARŠRUTAS“. Scen. aut. ir rež. – A. Jankevičius 8 d. 12 val. – „BATUOTAS KATINAS“. Rež. – A. Mikutis 13 d. 18 val. – „SMĖLIO ŽMOGUS“ (pagal E.T.A. Hoffmanną). Scen. aut. rež., lėlių dail. – G. Radvilavičiūtė

Mažoji salė	A. Vidžiūnas (Jaunimo miuziklo teatras)
7, 8 d. 14 val. – PREMJERA! „SAULĖS VA-DUOTOJAS“ (pagal A. Liobytės pjesę „Trys negražios karalaitės“). Scen. aut., rež. ir dail. – R. Driežis	11 d. 19 val. <i>Mažojoje sceneje</i> – „SAPNAS“ (pagal A. Strindbergo pjesės išstraukas).
„Menų spaustuvė“	Rež. – K. Gudmonaitė
6 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – PREMJERA! „YESMOONCAN“ (jaunųjų scenos menininkų programa „Atvira erdvė‘14“). Idėjos aut. ir rež. – J. Tertelis	12 d. 13, 15 val. <i>Ilgojoje salėje</i> – režisūrinės dirbtuvės. Kuruoja režisierius V. Bareikis
7 d. 11 ir 15 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „MOZAIIK“: Choreogr. – B. Banevičiūtė (šokių teatras „Dansema“)	12 d. 14 val. <i>Mažojoje sceneje</i> – M. Klimaitės „AŠ ESU VEIKSMAS“ (performatyvaus meno užsiėmimas)
8 d. 17 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „VA BAN-QUE!“ (pagal A. Čechovą „Mešką“). Rež. – I. Stundžytė (teatras „Atviras ratas“)	12 d. 16 val. <i>Tavernos salėje</i> – forumo teatro užsiėmimas. Veda aktorius ir pedagogas V. Gasiliūnas
8 d. 18 val. <i>Juodojoje salėje</i> – šiuolaikinio šokio etiudų vakaras „URBAN MEETS CONTEMPORARY“. Choreogr. – „Low Air“ šokio mokykla (A. Gudaitė, L. Žakevičius, A. Ramanauskaitė, B. Gruodytė) (urbanistinio šokio teatras „Low Air“)	12 d. 17 val. <i>Rūtos salėje</i> – P. Makausko „YOLO“ („Gyveni tik vieną kartą“). Rež. – P. Makauskas
<i>Klaipėdos jaunimo teatro spektakliai</i>	12 d. 19 val. <i>prie paradinio iėjimo</i> – diskusija „Nuogumas teatre – būdas šokiųroti ar neišengiamybė?“
10 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – G. Kuprevičiaus „PAMOKA“ (antopera pagal to paties pavadiniimo E. Jonesko pjesę). Dir. – E. Lozovskaja	Kauno valstybinis muzikinis teatras
11 d. 12 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „KNYGŲ PERSONAŽAI ATGYJA“: Rež. – N. Krunglevičiūtė	6 d. 18 val. – Ch. Gounod „FAUSTAS“. Dir. – J. Geniušas
11 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – PREMJERA! M. Nastaravičiaus „MAN NETINKA TAVO KOSTIUMAS“. Rež. – V. Masalskis	7 d. 18 val. – F. Wildhorno „GRAFAS MONTEKRISTAS“ Dir. – J. Janulevičius
13 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „JOBO KNYGĄ“. Rež. – E. Nekrošius (teatras „Meno fortas“)	8 d. 12 val. – L.Minkaus „PAKITA“ (Nacionalinės M.K. Čiurlionio mokyklos Šokio teatras)
13 d. 19 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – PREMJERA! „POPULAR PROBLEMS“: Choreogr., idėja, atlikimas – A. Lisičkinaitė ir S. Juraškaitė	8 d. 18 val. – I. Kálmáno „GRAFAITÉ MARICA“. Dir. – J. Janulevičius
KAUNAS	11 d. 18 val. – „ZYGFRYDO VERNERIO KABARETAS“. Dir. – J. Janulevičius
Kauno dramos teatras	12 d. 18 val. – F. Wildhorno „GRAFAS MONTEKRISTAS“ (pagal A. Dumas romaną). Dir. – J. Janulevičius
6 d. 18 val. <i>Didžiojoje sceneje</i> – J. Patricko „MŪSŲ BRANGIOJI PAMELA“. Rež. – A. Latėnas	13 d. 18 val. – J. Strausso „ŠIKŠNOSPARNIS“. Dir. – J. Geniušas
7 d. 15 val. <i>Didžiojoje sceneje</i> – E. Scribe'o „PRIEŽASTYS IR PASEKMĖS“. Rež. – R. Banionis	Kauno kamerinės teatras
7 d. 19 val. <i>Rūtos salėje</i> – J. Dell ir G. Sibleyros „TEGYVUOJA BUŠONAS!“. Rež. – R. Vitkaitis	6 d. 18 val. – V. Klimačeko „SUPERMAR-KETAS“. Rež. – A. Veverskis
8 d. 12 val. <i>Mažojoje sceneje</i> – A. Sunklodaitės „KIŠKIS PABĖGELIS“ (pagal L. Jakimavičiaus knygelį „Lapė ir kaliošai“). Rež. – A. Sunklodaitė	7 d. 18 val. – L. Andrejevo „JUDAS ISKARIOTAS“. Rež. – S. Rubinovas
8 d. 18 val. <i>Didžiojoje sceneje</i> – „GENTIS“ (pagal I. Simonaitytės romaną „Aukštūji Šimonui likimas“). Rež. – A. Jankevičius	8 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „TRYS NARSŪS PARŠIUKAI“. Rež. – A. Rubinovas
Festivalis „Nerk į teatrą 2015“	12 d. 18 val. – M. Walczako „PIRMASIS KARTAS“. Rež. – S. Rubinovas
9–12 d. 11 val. teatro fojė – ekskursijos po teatram	13 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „BE GALO ŠVELNI ŽMOGŽUDYSTĘ“. Rež. – S. Rubinovas
9 d. 13 val. <i>Rūtos salėje</i> , 10 d. 14 val.	Kauno mažasis teatras
<i>Ilgojoje salėje</i> – aktorių dirbtuvės. Veda aktoriai M. Gedvilaitė, E. Grigaliūnaitė, E. Žemaitė, V. Maršalka	7 d. 19 val. – A. Slapovskio „NUO RAUDONOS ŽIUKĖS IKI ŽALIOS ŽVAIGŽDĖS“. Rež. – D. Rabašauskas
9 d. 15 val. <i>Rūtos salėje</i> – VDU Menų fakulteto dėstytojų pranešimai ir jaunuju teatroligų diskusija „Teorija pasitinka praktiką“	8, 15 d. 12 val. – PREMJERA! K. Žernytės „NORIU ARKLJKUO“. Rež. – R. Kimbraitė
9 d. 16 val. <i>Tavernos salėje</i> – teatro ir dizaino projektas. Veda režisierė S. Norkutė, dizaino dėstytoja D. Gaižauskienė ir scenografi P. Nešukaitytė	Kauno lėlių teatras
9 d. 20 val. <i>Didžiojoje sceneje</i> – koncertas „Beissoul“	7 d. 12 val. – „ŽALIAS ŽALIAS OBUOLIUKAS“. Rež. – A. Lebeliūnas
10 d. 11, 15 val. <i>Rūtos salėje</i> – scenos kalbos užsiėmimas su aktore A. Čepaitė	8 d. 12 val. – „ZUIKIO KAPRIZAI“. Rež. – A. Stankevičius
10 d. 13 val. <i>Didžiojoje sceneje</i> – „MODERATORIAI“. Rež. – A. Kurienius	KLAIPĖDA
10 d. 16 val. <i>Mažojoje sceneje</i> – L. Vaskovas, R. Mačiliūnaitės „59'ONLINE“. Rež. – L. Vaskova	Klaipėdos valstybinis dramos teatras
11 d. 13 val. <i>Tavernos salėje</i> , 13 d. 15 val. <i>Ilgojoje salėje</i> – aktorių dirbtuvės. Veda aktoriai G. Bejeris, A. Kleinas	6 d. 18 val. <i>Žvejų rūmuose</i> – M. Duras „SAVANOS ILANKA“. Rež. – S. Jačėnas
11 d. 14 val., 12 d. 13 val. NKD grimokambariuose – grimo paslaptys su įvaizdžio dizainerė O. Kekienė ir Kauno kolegijos studentėmis	12 d. 18 val. <i>Žvejų rūmuose</i> – PREMJERA! H. Ibseno „LAUKINĖ ANTIS“. Rež. – R. Rimeikis
11 d. 15 val. <i>Tavernos salėje</i> – repeticijų subtilybės. Kuruoja miuziklo teatro aktorė J. Kaminskaitė	Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras
11 d. 17 val. <i>Rūtos salėje</i> – „EX'IT“. Rež. –	8 d. 12 val. – „VERPALŲ PASAKOS“ (pasaka vaikams pagal klasikines lopšinės)
ŠIAULIAI	Valstybinis Šiaulių dramos teatras
Valstybinis Šiaulių dramos teatras	6 d. 18 val. – A. Rappo „INERTIŠKOS DUJOS“. Rež. – T. Jašinskas
6 d. 18 val. – Š. Kristoforo kamerinės orkestro. Solistai N. Chabot (smuikas, Prancūzija), M. Michalakosas (altais, Prancūzija). Dir. – D. Katkus. Programoje W.A. Mozartas, L. van Beethovenas, M. Bruchas kūriniai	7 d. 18 val. – PREMJERA! T. Williamso „GEISMŲ TRAMVAJUS“. Rež. – A. Latėnas
7 d. 18 val. – Š. Kristoforo kamerinės orkestro. Solistai N. Chabot (smuikas, Prancūzija), M. Michalakosas (altais, Prancūzija). Dir. – D. Katkus. Programoje W.A. Mozartas, L. van Beethovenas, M. Bruchas kūriniai	8 d. 12 val. – „SAUSIO ŽIBUOKLÉS“ (pagal S. Maršako pasaką). Rež. – N. Mirončikaitė
8 d. 18 val. – K. Borutos „BALTARAGIO MALŪNAS“. Rež. – A. Pociūnas	12 d. 18 val. – Gitaras ir styginių muzikos fiesta. Dalyvauja S. Krinčinės (gitaro), styginių kvartetas „Adora“
11 d. 16 val. – R. Lamoureux „SRIUBINĖ“. Rež. – N. Mirončikaitė	13 d. 18 val. – Molière'o „ŠYKŠTUOLIS“. Rež. – R. Teresas
11 d. 17 val. <i>Tavernos salėje</i> – repeticijų subtilybės. Kuruoja miuziklo teatro aktorė J. Kaminskaitė	13 d. 17 val. – A. Baltakio kūrybos vakaras
11 d. 17 val. <i>Rūtos salėje</i> – „EX'IT“. Rež. –	

Bibliografinės žinios

MENAS

Arvydas Šaltenis : tapyba / Raminta Jurėnaitė ; [vertėjas Darius Sužiedėlis]. – [Vilnius] : Modernaus meno centras, [2014] ([Vilnius] : BALTO print). – 338, [1] p. : iliustr., portr.. – Virš. antr. ir aut. nenurodyti. – Gretut. tekstas liet., angl. – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-609-8136-08-1 (jr.) : [23 Eur 17 ct]

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Ana ir Ana : romanė / Charlotte Inden ; iš vokiečių kalbos vertė Elena Zambacevičiūtė. – Vilnius : Gelmės, 2014 (Gargždai : Print-it). – 141, [3] p.. – (Kitoks romanės, ISSN 2351-6437). – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-609-95657-3-6 : [4 Eur 5 ct]

Antroji evangelija pagal Užkalnį : [eseistika] / Andrius Užkalnis. – Kaunas : Obuolyis [i.e. MEDIA INCOGNITO], [2015] (Gargždai : Print-it). – 294, [4] p. : iliustr.. – Tiražas 4000 egz.. – ISBN 978-609-403-753-5 (jr.)

Dilgės : romanė / Edmundas Malūkas. – 7-asis leid.. – Panevėžys : Magilė, 2014 (Vilnius : Spauda). – 342, [2] p.. – Tiražas 800 egz.. – ISBN 978-9986-956-71-6 (jr.) : [5 Eur 21 ct]

Drama / Arvydas Daškus. – [2-asis patais. ir papild. leid.]. – Klaipėda : Klaipėdos universiteto leidykla, 2014- .

[D.] 1. – 2014 (Klaipėda : KU I-kla.). – 202, [1] p.. – Turinyje pjesės: Dvidešimt vienas ; Sala ; Josifo Enšteino pašlapčis ; Lapės giesmė. – Tiražas 90 egz.. – ISBN 978-9955-18-825-4

Kartų operoje : vieno teatrinio istorija : [literatūrinė fantazija] / Herkus Kunčius ; iliustravo Morta Griskevičiūtė. – Vilnius : Gelmės ; Petro ofsetas, 2014 (Vilnius : Petro ofsetas). – 126, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 800 egz.. – ISBN 978-609-95657-4-3 (jr.) : [4 Eur 5 ct]

Kita stotelė : [humoreskos] / Žydrūnas Drungilas ; iliustravo Miglė Anušauskaitė. – Vilnius : Gelmės, 2014 (Vilnius : BALTO print). – 110, [2] p. : iliustr.. – Tiražas 800 egz.. – ISBN 978-609-95657-2-9 (jr.) : [4 Eur 34 ct]

Liepsnojančios gelmės : [eileraščiai] / Regina Palevičienė-Karilė. – Šiauliai : Lucilius, 2015 (Šiauliai : Lucilius). – 104 p. : iliustr.. – Virš. ir nugar. aut.: Karilė. – Tiražas 100 egz.. – ISBN 978-9955-32-280-1 (ištaisytas). – ISBN 978-9955-32-280 (klaidingas) : [4 Eur 50 ct]

Migla : romanė / Edmundas Malūkas. – Atnauj. leid.. – Panėvėžys : Magilė, 2015- . – ISBN 978-609-8159-17-2 (jr.)

D. 1. – 2015 (Vilnius : Spauda). – 301, [2] p.. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-609-8159-15-8 : [5 Eur]

...mylėjau, betgi pavargau... / Alma Karosaitė ; [sudarė Stasys Lipskis]. – Vilnius : Žuvėdra, 2015 (Vilnius : BALTO print). – 107, [1] p. : iliustr., portr.. – (Šimtas gražiausių eileraščių). – Tiražas [200] egz.. – ISBN 978-609-8089-47-9 (jr.) : [5 Eur]

Raktas : [eileraščiai] / Alfridas Stancelaitis ; [sudarytoja Elona Antakauskė]. – Šiauliai : Lucilius, 2014 (Šiauliai : Lucilius). – 99, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 300 egz.. – ISBN 978-9955-32-272-6 : [3 Eur 20 ct]

Raudonos burės : fejerija / Aleksandras Grinias ; iš rusų kalbos vertė Aušra Marija Sluckaitė. – 2-asis atnauj. leid.. – Vilnius : Gelmės, 2014 (Vilnius : Petro ofsetas). – 119, [1] p. : faks.. – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-609-95657-5-0 (jr.) : [4 Eur 50 ct]

Susitikimas parke : suaugusiųjų pasaka / Jadviga Tautkevičiutė-Šimkienė ; [iliustracijos Leokadijos Mockienė]. – Šiauliai : Lucilius, 2014 (Šiauliai : Lucilius). – 97, [2] p. : iliustr.. – Tiražas 300 egz.. – ISBN 978-9955-32-277-1 : [2 Eur]

Žodynėlis kitaip / Juozas Petruševičius. – 2-asis, papildomai pamaitintas ir pagydytas, leid.. – Šiauliai : Lucilius, 2014 (Šiauliai : Lucilius). – 237 p.. – Tiražas 150 egz.. – ISBN 978-9955-32-270-2 : [5 Eur 80 ct]

GROŽINĖ LITERATŪRA VAIKAMS

Berta : Sniegulės saldžioji triušukė : [kniga ikimokyklinio ir jaunesniojo mokyklinio amžiaus vaikams]. – Vilnius : Egmont Lietuva, [2014]. – [14] p., [2] id. lipdukų lap. : iliustr.. – (Princesių gyvūnėliai). – Antr. p. ir virš. virš antr.: Disney. Princesė. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-609-414-785-2

Galingasis 6 : [kniga pagal filmą jaunesniojo mokyklinio amžiaus vaikams]. – Vilnius : Egmont Lietuva, [2014]. – 64 p. : iliustr.. – Antr. p. ir virš. virš antr.: Disney. – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-609-414-795-1 (jr.)

Geriausios pasaulio pasakos. – [Kaunas] : [MEDIA INCOGNITO], [2014] ([Spausd. Ispanijoje]). – 330, [1] p. : iliustr.. – Tiražas [2000] egz.. – ISBN 978-609-403-725-2 (jr.)

Keliaujanti Haulo pilis : romanė / Diana Wynne Jones ; iliustravo Tim Stevens ; iš anglų kalbos vertė Jurgita Jérinaitė. – Kaunas : Obuoliukas [i.e. MEDIA INCOGNITO], [2015] ([Vilnius] : Spauda). – 348, [2] p. : iliustr.. – Tiražas 1400 egz.. – ISBN 978-609-403-761-0 (jr.)

Tigro užkerėjimas : [romanas] / Colleen Houck ; iš anglų kalbos vertė Tėja Luna ir Kristupas Židžiūnas. – Vilnius : Aukso pieva, 2015 (Gargždai : Print-it). – 457, [2] p.. – Ciklo 1-oji knyga. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-609-8105-18-6 (jr.)

Vaikinas juodu kostiumu : romanė / Jason Reynolds ; iš anglų kalbos vertė Vida Bēķstiene. – Vilnius : Gelmės, 2014 (Vilnius : BALTO print). – 189, [2] p.. – (Paribio istorijos, ISSN 2351-637

„Visko teorija“

Savaitės filmai

Baltas Dievas ****

Trylikametė Lili nori laikyti šunį, bet mergaitės tévas išmeta jį į gatvę. Šuo kliaidžioja po miestą, patirdamas, kokie žiaurūs gali būti žmonės. Jis pabėga nuo šungaudžių, bet patenka į godaus benamio spąstus, yra renčiamas kruvinoms kovoms, bet galiausiai prisijungia prie šunų gaujos, kuri keršia savo kankintojams. Vengrų kino ir teatro režisierius Kornélis Mundruczó stato spektaklius visoje Europoje, jo filmai, iš kurių Lietuvoje rodytas tik „Delta“, sulaukia prieštarinę vertinimų. Ne išimtis ir šis, kurio premjera įvyko Kanu „Ypatingo žvilgsnio“ programoje. Filme vaidina Zsofia Psotta, Sandoras Zsoteris, Lili Monori, Laslo Galffi ir iš gyvūnų prieglaudų išgelbėti šunys (Vengrija, Vokietija, Švedija, 2014). (Vilnius)

Metų pilietis ****

Hanso Petterio Molando („Aberdynas“, „Gražioji šalis“, „Savaip sažiningas žmogus“) juodojoje komedijoje Stellanitas Skarsgårdas vaidina Nilį – kažkur Šiaurėje tarp sniegynų skendinčio mažo miestelio „Metų pilietis“. Nilsas vairuoja didžiulę sniego valymo mašiną, turi mylimą žmoną ir sūnų. Pavyzdingo vyrų gyvenimas apsiverčia aukštyn kojomis, kai nužudomas jo vienintelis sūnus. Nilsas nusprendžia atkerštyti gangsteriams, besiverčiantiems narkotikų prekyba, ir pats to nemenuotkdamas sukelia karą tarp galingų norvegų ir serbų mafiozų grupuociu. Nusikaltėliai žūsta vienais po kito, sukeldami vis daugiau rūpescių beižigiamus vjetos policininkams (Norvegija, Švedija, Danija, 2014). (Vilnius)

Nauja draugė ***

Naujas François Ozono filmas – lyg pasvarstymas, kas šiaisiai laikais yra lytinė tapatybė. Filmo herojė Kler sunkiai išgyvena geriausios draugės mirtį – jos buvo neišskiriamos nuo pat mažens, kartu ištakėjo. Tačiau skausmo prislėgtas našlys pasiūlo Kler įdomū būdą atsikratyti depresijos... Kaip ir visuose Ozono filmuose, ir šiame vaidina daug puikių prancūzų aktorių: Romainas Duris, Anais Demoustier, Raphaël Personnazas, Aurore Clement, Isild Le Besco (Prancūzija, 2014). (Vilnius)

Programišiai ***

Pasauli sudrebina programišių ataka. Patys gabiausi JAV ir Kinijos mokslininkai sujungia jėgas. Trilerių meistro Michaelo Manno filme vaidina Chrisas Hemsworthas, Wei Tang, Viola Davis, Ritchie Costeras, Leehomas Wangas (JAV, 2015). (Vilnius)

Ūsuotasis ponas Mortdekai ***

Galima tik pasigailėti šios komedijos platintojų, kurie filmo pavadinimą išvertė nei šiaip, nei taip, nes, matyt, nemoka nė vienos užsienio kalbos. Be abejo, iš jų pasityciot ir snobas pagrindinis filmo personažas – britų aristokratas, meno galerijos darbuotojas ir sukčius Mordekajus (Johnny Depp). Jis keliauja po visą pasaulį, norédamas rasti pavogtą Goyos paveikslą, kuris esąt slėpia vertingą informaciją. Pakeliui Mordekajui teks susidurti su rusų oligarchu, amerikiečių milijardieriumi, britų žvalgyba, tarptautiniu teroristu ir nuosava žmona (Gwyneth Paltrow). Tačiau didžiausiu konkurentu taps buvęs žavingo ūsciaus kolega Alisteris (Evan McGregor). Davido Koeppo filme taip pat vaidina Olivia Munn, Paulas Bettany, Aubrey Plaza, Oliveris Plattas (JAV, 2015). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Visko teorija ***

Filmas pasakoja mokslininko Stepheno Hawkingo gyvenimo istoriją, bet koncentruojasi į karjeros pradžią: rodoma jo nepagydomos ligos eiga, meilė žmonai Jane, skyrybos. Režisierius Jamesas Marshas išgarsėjo dokumentiniu filmu „Žmogus ant lyno“, jis buvo apdovanotas „Oskaru“. Dokumentininko patirtis jam padėjo ir kuriant šį filmą, pagrindinius vaidmenis jame sukūrė Eddie Redmayne'as, Felicity Jones, Charlie Coxas, Emily Watson, Simonas McBurney'is, Davidas Thewlisas (D. Britanija, 2014). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

***** – šedevras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Agnė Narušytė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė

Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

Finansininkė – Brigitė Misiuvienė

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

6–12 d. – Traukinio apiplėšimas, kurį įvykdė Saulius ir Paulius (rež. R. Marcinkus, S. Aškelavičius) – 11.15, 13.30, 16, 18.30, 21 val. Jupiterė. Pabudimas (3D, JAV) – 12.15, 15.15, 18.15, 21.15 Didelės akys (JAV) – 14.15, 16.40, 19.10, 21.40 Kelias į žvaigždes (Kanada, JAV, Vokietija, Prancūzija) – 21.30 14 d. – P. Čaikovskio „Jolanta“, B. Bartóko „Hercogo Mėlynbarzdžio pilis“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropoliteno operos – 19.30 12 d. – Penkiadėsimt pilkų atspalvių (JAV) – 21, 21.30 11 d. – Kingsman. Slaptoji tarnyba (JAV) – 18.15 6, 9–12 d. – Kino klasė. Medžių paslaptis (3D, Vokietija) – 11 val. 6–12 d. – Japonijos kino festivalis – 18.30 10 d. – Aviukas Šonas. Filmas (D. Britanija, Prancūzija) – 19 val. 6, 9–12 d. – Meškiukas Paddingtonas (D. Britanija, Prancūzija) – 11.30, 13.45, 16.15, 18.30; 7, 8 d. – 11.30, 12, 13.45, 16.15, 18.30 6–12 d. – Bucas ir bukesnis 2 (JAV) – 11.15, 14, 16.30, 19, 21.45 Visko teorija (D. Britanija) – 12, 15, 18, 20.45 6 d. – 8 nauji pasimatymai (Rusija) – 15.50, 18 val., 21 val.; 7–12 d. – 15.50 6–12 d. – Galingasis 6 (JAV) – 11, 15.50 Galingasis 6 (3D, JAV) – 13.30 6–10, 12 d. – Ūsuotasis ponas Mortdekai (D. Britanija) – 13.10, 18.15; 11 d. – 13.10 6–12 d. – Nepatyrės (rež. J. Paulikas) – 15.40, 20.45 Tūkstantį kartų labanakt (Airija, Norvegija, Švedija) – 14.30, 20.30 6–9, 11 d. – Balandis tupėjo ant šakos ir mąstė apie būtį (Švedija, Vokietija, Norvegija, Prancūzija) – 14, 19 val.; 10, 12 d. – 14 val. 6–12 d. – Metų pilietis (Norvegija) – 16.25 6–11 d. – Programišiai (JAV) – 21.15 7, 8 d. – Hobitas. Penkių armijų mūšis (HFR, 3D, JAV, N. Zelandija) – 12.45 6–11 d. – Tarp žvaigždių (D. Britanija, JAV) – 20.10; 6–12 d. – Vaikystė (JAV) – 17.05

Forum Cinemas Akropolis

6–10, 12 d. – Traukinio apiplėšimas, kurį įvykdė Saulius ir Paulius (rež. R. Marcinkus, S. Aškelavičius) – 11, 13.20, 14.50, 17.10, 19.30, 21.50; 11 d. – 11, 13.20, 17.10, 19.30, 21.50 6–11 d. – Jupiterė. Pabudimas (3D, JAV) – 10.30, 13.30, 16.20, 17.50, 20.40; 12 d. – 10.30, 13.30, 17.50, 20.40 6–12 d. – Didelės akys (JAV) – 15, 18.20 12 d. – Penkiadėsimt pilkų atspalvių (JAV) – 18.30, 19 val. 11 d. – Kingsman. Slaptoji tarnyba (JAV) – 18.40 10 d. – Aviukas Šonas. Filmas (D. Britanija, Prancūzija) – 18 val. 6–12 d. – Meškiukas Paddingtonas (D. Britanija, Prancūzija) – 10.10, 11.30, 12.30, 13.50, 15.30, 16.10; Bucas ir bukesnis 2 (JAV) – 13.40, 16.30, 18.30, 21 val. 6–11 d. – Visko teorija (D. Britanija) – 13.10, 17.30, 20.50; 12 d. – 13.10, 20.50 6–10, 12 d. – Nematomas frontas (JAV, Lietuva, Švedija) – 12 val. 11 d. – Baltas Dievas (Vengrija, Vokietija, Švedija) – 18.30; 12 d. – 20.45 12 d. – Flamenkas šiandien (Flamenko filmų festivalis) – 19 val. Šiuolaikinio italių kino savaitė 7 d. – Raudona ir mėlyna (Italija) – 17 val.; 8 d. – 16 val.; 8 d. – Visi prieš visus (Italija) – 18 val.; 9 d. – 21 val.; 9 d. – Mafija žudo tik vasarą (Italija) – 19 val.; 10 d. – 21 val.; 10 d. – Su Dievo palaima (Italija) – 18.30; 11 d. – 21 val.; 11 d. – Bebaimis (Italija) – 18.45; 12 d. – 21 val.; 12 d. – Tegyvuoja laisvę (Italija) – 18.45

6–12 d. – Tarp žvaigždių (D. Britanija, JAV) – 20.30; Sniego karalienė 2 (Rusija) – 10.50; 7, 8 d. – Madagaskaro pingvinai (JAV) – 10.40; 6–11 d. – Nepalūžės (JAV) – 20.20

Belgija) – 14.30; 11 d. – 19 val. 11 d. – Trispalvis (rež. V.V. Landsbergis) – 15.45

KAUNAS

Forum Cinemas

6, 7 d. – Traukinio apiplėšimas, kurį įvykdė Saulius ir Paulius (rež. R. Marcinkus, S. Aškelavičius) – 10.40, 12.50, 14.40, 17, 19.20, 21.40, 23.45; 8–11 d. – 10.40, 12.50, 14.40, 17, 19.20, 21.40; 12 d. – 10.40, 12.50, 14.40, 17, 19.20, 21.50

6, 7 d. – Jupiterė. Pabudimas (3D, JAV) – 10.30, 16.15, 18.10, 21, 23.40; 8–11 d. – 10.30, 16.15, 18.10, 21 val.; 12 d. – 10.30, 16.15, 18.10, 21.40

6–12 d. – Didelės akys (JAV) – 13.45, 19.30 14 d. – P. Čaikovskio „Jolanta“, B. Bartóko „Hercogo Mėlynbarzdžio pilis“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropoliteno operos – 19.30

12 d. – Penkiadėsimt pilkų atspalvių (JAV) – 19, 19.30 11 d. – Kingsman. Slaptoji tarnyba (JAV) – 18.45

10 d. – Aviukas Šonas. Filmas (D. Britanija, Prancūzija) – 19 val.

6, 9–11 d. – Meškiukas Paddingtonas (D. Britanija, Prancūzija) – 10.20, 12.30, 13.20, 16, 17.20; 7, 8 d. – 10.20, 11.10, 12.30, 13.20, 16, 17.20

12 d. – 10.20, 12.30, 13.20, 17.20 6, 7 d. – Bucas ir bukesnis 2 (JAV) – 10.50, 13.20, 15.50, 18.20, 20.50, 23.20; 8–12 d. – 10.50, 13.20, 15.50, 18.20, 20.50

6, 7 d. – Nepatyrės (rež. J. Paulikas) – 11.20, 16.20, 18.45, 21.10; 11 d. – 11.20, 16.20, 21.10, 21.40

6 d. – Žiemos miegas (Turkija, Prancūzija, Vokietija) – 18.15; 7 d. – 16 val.; 9 d. – 20 val.

6 d. – Trečias žmogus (D. Britanija, JAV, Belgija, Vokietija) – 21 val.; 8 d. – 21.15

6 d. – Nauja draugė (Prancūzija) – 17.30; 7 d. – 16.15; 8 d. – 15.45; 10 d. – 19.15; 11 d. – 20.45

6 d. – Ida (Lenkija) – 19.45; 7 d. – 12.30; 8 d. – 14 val.; 9 d. – 19.15; 10 d. – 17.30;

11 d. – 17 val.; 12 d. – 15.15; 12 d. – 16.30

6 d. – Rio, aš tave myliu (JAV) – 21.30; 7 d. – 14 val.; 8 d. – 19.15; 9 d. – 17.15

7 d. – Meškiukas Paddingtonas (D. Britanija, Prancūzija) – 12 val.; 8 d. – 11.45

7 d. – Pakeliui į mokyklą (dok. f., Prancūzija) – 13.45; 8 d. – 13.30; 7 d. – Aukso žirgas

(rež. V. Aškinis, R. Kalnaiellis) – 15.15; 7 d. – Visko teorija (D. Britanija) – 21.45; 8 d. – 21 val.; 7 d. – Mėnesienos magija (JAV) – 12.15; 8 d. – 1 val.

7 d. – Trečias žmogus (D. Britanija, JAV, Belgija, Vokietija) – 21 val.; 8 d. – 21.15

8 d. – Nematomas frontas (JAV, Lietuva, Švedija) – 12 val.

11 d. – Baltas Dievas (Vengrija, Vokietija, Švedija) – 18.30; 12 d. – 20.45

12 d. – Penkiadėsimt pilkų atspalvių (JAV) – 19, 19.10

11 d. – Kingsman. Slaptoji tarnyba (JAV) – 18.50

10 d. – Aviukas Šonas. Filmas (D. Britanija, Prancūzija) – 18 val.

6–10, 12 d. – Meškiukas Paddingtonas (D. Britanija, Prancūzija) – 10.10, 12.30, 13, 15.30; 11 d. – 10.10, 12.30, 13 val.

6–12 d. – Bucas ir bukesnis 2 (JAV) – 13.40, 16.10, 18.40, 21.10

6–9, 11 d. – Nepatyrės (rež. J. Paulikas) – 13.20, 15.40, 18.00, 21.20; 10 d. – 13.20, 15.40, 21.20; 12 d. – 13.20, 21.40

6–12 d. – Galingasis 6 (JAV) – 10.20, 1.10, 13.30; Visko teorija (D. Britanija) –